

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR.)
Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: **SÓOTHY GYULA.**
LAPTULAJDONOS
AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — — — — 8 kor.
Félévre — — — — — 4 „
Negyedévre — — — — — 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Vigyázzunk!

Irta: **Miklós István.**
II.

Veszedelmes csend, félelmetes nyugalom tehát az amit népünknel most látunk, mert ennek alapja nem a vallás nagy igazságában való megnyugvás, hanem azoknak legyőzése és kihagyása az életből. Nem tulszáz ez. Mihelyt a parochiából kinéziünk és megfigyeljük a népet, azonnal belátjuk, hogy ez csak a valóság leírása.

Intelligens híveinknek körülbelül csak tíz százaléka vallásos érzelmű. S ez is csak vallásos érzelmű. Azért mondom így, mert tudom, hogy a vallásosság e tíz százaléknál is csak érzelm. Öntudatos tiszta hit és vallásosság csak igen kevésnél van. Nem is lehet ez másképp!

Hiszen oly keveset tudnak a hit igazságairól és oly járatlanok az egyház dolgaiban, hogy egy 10—12 éves iskolásgyermek is tudós hozzájuk képest. Amit kis-korukban a szülői háznál, vagy a kisebb foku iskolában tanultak a vallásból, azt is kiölte belőlük az egyetem s ha megmaradt valami, azt is úgy átdolgozták magukban a modern kor szellemének megfelelően, hogy az már nem vallás. Némelykor hívőknek látszanak, máskor csak az egy Isten fogalmát fogadják el, nagyobb részt azonban csak olyan alapi igazságok nélkül, általános vallásosságot mutatnak,

melyhez egy felekezetnek sincs joga. Nem lehet ezek után csodálkozni, hogy ha intelligenciánk legnagyobb része vallását nem gyakorolja.

A falusi nép közül kinőtt gazdagabb, uralkodó katolikusok, még veszedelmesebb állapotban vannak, így veszedelmesebbek is.

Ezek az emberek vagy szorgalmuk, vagy a szerencse különösebb kedvezése folytán kiemelkednek a közönséges sorból, mert vagyonuk van, bizonyos tekintélyre tettek szert nemcsak az egyszerű emberek előtt, hanem még az intelligens emberek előtt is. Ezek a hívek kapaszkodásukban sokat érintkeztek a vallástalan, hitetlen urakkal. Nagy, fényes vacsoráknál, ügyvédi irodákban, az adás-vevésnél ellették, eltanulták az urnak vallástalanságát, megtanulták az urnak vallást, egyházat, papot lekicsinylő gyalázó kifejezéseit, s ezek után nem lehet csodálkozni, ha ők is elvallástalanodtak. Pedig ők vezetnek mindenütt. Ők a községházánál, ők a megyegyűléseken, ők a népgyűléseken, rájuk hallgat a nép. Ezért a községi és vármegyei közigazgatásból kivan zárva minden, mi katolikus egyházunk ügyeit előbbre vinné, védelmezné. Sőt igen sokszor vallásunknak sok százados, ezredéves intézményei kigunyolásban, megszegyenyítésben részesülnek, igen sokszor üldöztetésben. Ezek a gyűléseken bármilyen természetű ügyet lehet tárgyalni csak katolikus ügyet nem. S ha tárgyalásra kerül is valamelyes ügyünk, csak igaztóságot látunk, vonakodást a tárgyalásban s a vége? Mi tudjuk, hogy a tárgyalás mily sok csalódást, mennyi kellemetlenséget okoz egyházunknak. Hiszen remegve gondolunk arra, hogy iskoláink ügye merre fog dőlni, ha a képviselőtestület vagy vármegye elé kerül. Maguk a katolikus testületek azok, miktől katolikus iskolánk ügyét, sorsát féltünk kell. Vagy próbáljuk meg, vessük fel képviselőválasztás idején azt a kérdést: nem volna-e jó kath. irányu, meggyőződésű képviselőt választani, pláne néppártit! Lenne mosolygás, megjegyzés, gunyolódás. Meg vagyok győződve, hogy bármilyen vallásu, bármilyen párti jelölttel haladhatunk, de katolikus meggyőződésű, katolikus párti képviselővel nem. Mi és kath. ügyeink a fórumon úgy nézünk ki, mintha csak túrnének, szánának épen a mi híveink.

De ez még nem minden. Hitetlen, nagyraöntött híveink közt divat lett, hogy az ők eszméiket, kételkedést keltő kifejezéseiket, nagy megelégedéssel, bizonyos föllényes, bántó kicsinyléssel leadják a korecsma asztalánál, leadják atyafiságos összejöveteleiken, leadják cselédeknek és munkásaiknak.

Tudom, hogy van kivételes hely is, de a valóságos intelligenciáról és a nép in-

P. Bangha Béla S. J. nálunk.

(1914. márc. 5—7.)

Van abban valami imponáló, különösen megragadó, ha egy nagy tehetség egy szentügy szolgálatába áll. Ha van nagy, szent dolog, a lelkek ügye bizonynyal az. Ennek egyik kiváló vezére Bangha páter.

Előttem áll magas, nyulánk alakjával. Hosszu, bokáig érő, felöltőszerű reverenda van rajta. Az angol jezsuiták uniformisa. Most jött Angliából, Canterburyből, hol harmadik próbációját tölti. Van is benne valami az angolból: higgadság és előkelőség a föllépésében, ami annyira sajátja az angolnak. A magyar temperamentum: heve e nyugodt formát étellel és lélekkel tölti ki.

Már a külseje magára vonja a figyelmet. A magas homlok egy tanult főnek intelligenciáját sugározza. Az arcvonások finomságából nemcsak a nagy, széles

látókörű műveltség beszél, hanem egy kiváltságos lélek fegyelmezettsége és nemes előkelősége.

Harmincegy év van a vállán. De a fiatal vállak egy tudásban és prudeneciában agg főt hordoznak. Itt-ott már megérintette a dér. Az elmékedésben, a tudományok föllánsai és az élettapasztalatok között eltöltött hosszú órák mindég igazitanak egy keveset a haj színén.

Pesten az intelligens férfivilágnak és hölgyeknek szokott vallásos konferenciákat, hitvédelmi előadásokat tartani. Eljött az idő, Angliába kellett mennie, a pestiek nem engedték. Nagyon megszerették. De az engedelmesség vastörvényének való meghódolás legyőzte közönségének szeretetét. És eltávozott. Vándorútján a Gondviselés körünkbe vetette. És az a három nap, azok az órák, amiket itt töltött — ránk nézve a szellem, a lélek, az igazság és a megigazulás ünnepei voltak.

A „Jellemrajzok” finom tollú írója mestere a szónak. A mély tudás és kép-

zetség adta biztosság a fellépésben, a könnyed elegancia az előadásban a szónoklás virtuozávé avatják.

Első tekintetre kitűnik felsőbbeségek egyénisége és az, hogy nem mindennapi vágásu ember beszél hozzánk. A stílus az ember — ugymond Buffon, a nagy természettudós. Az ő stílusában is benne van az erős, igazi ember: csupa erő és lendület. Szuverénura a gondolatnak, a szónak, de ura a hallgatóságának is. Gondolatainak mélysége és igazsága, logikájának kristálytisztasága és ragyogó dialektikája egy csapásra hódítja meg a hallgató értelmét, az előadás szépsége és lendülete, a meggyőződés heve és ereje a szívét. A hallgató érzi, hogy valami bűvös érzelmi hálóbba került, melyből nincs szabadulás: mintha szuggesztív hatalom vett volna erőt rajta, egész valója a szónokra tapad, ki feltétlenül rendelkezik vele. Egy finom árnyalata ez ama magikus hatalomnak, amellyel a kiváló szónokok egyszerre megkapják hallgató-

Oberbauer A. utóda Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégibb egyházi szerek, ruhák, zászlok. stb. gyára. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

telligensebb részéről átlag elmondhatjuk, hogy annak ma nem imponál egyházunk, nem imponál a papság. Egyiket az a pókhálószerző tudomány, melyet lelkükre szöttek a magasabb iskolában és a modern életben, másikat a gazdagság és a gazdagság megszerzése közé elsajátította félszeg tudás kivették kezükből. Ezekkel a hűveinkkel vagy csak a halálos ágyon találkoznak s akkor is csak azért, hogy szertartásosan temettethessék el, vagy csak a koporsónál.

Ez azonban még mindig nem a nép. A mi hitközségeinket az egyszerű földmives és napszamos nép alkotja.

Fájdalom, ez sem maradt érintetlen! Ez a hajdan patriachális életű, konzervatív gondolkodású nép is megmozdult, megingott. Ezen is látszik a kor szelleme. Népiünk különösen az a része, mely kenyerét a gyáraknál keresi, távol házától és templomától hónapokon keresztül, mióta megszorgolta a gyár kéményének füstjét, azóta már nem ragaszkodik oly bensőleg, oly görcsösen házához, földjéhez, kevésre becsüli a családi életet, nem sokat ad a becsületre, hitére talán a legkevésbé. Megingott hitében, ezzel megmozdult lelkében minden. Játéklabdája lett a felszabadított szenvedélyeknek; játéklabdája lett kenyéradóinak, sülyed, törpül testében és lelkében egyformán. Mintha megvolna mérgezve a munka, mellyel kenyerét keresi; mintha mérges volna a kenyér, melyet eszik; mintha mérge tapadna ahhoz a pénzhez, melyért örülten fut; mintha megvolna mérgezve még az erdőnek is hajdan szűztiszta levegője és vize: oly gyorsan szedi fel és szívja magába népiünk a mérget; a hitüket, erkölcsüket támadó eszméket; oly hirtelen és ijesztő lelki életének pusztulása. A felvett idegen eszméket hihetetlen gyorsasággal teszi magáévá, hihetetlen bensőséggel éli át és viszi be életébe. Már az anyagtelenség süppedékes talajára tévedt. Már ismeri a szabadszerelme élvezeteit s éppen

azért a családi élet, maga a család nyűg, teher neki. Itt e földön csak e földért akar élni, a jövő életre nem ad senmit. A hit és parancsai által határolt életet megveti és kigunyolja. Azt mondja: engem nem egyházam, hanem a gyár tart; engem nem hitemért, hanem munkámért becsülnék. Meri tagadni az Istent, egészen közönséges ember; merészel az Ur Jézusról és a szűz Máriáról undorító dalokat énekelni, melyekből nem marad ki a hitnek egy ágazata, az egyháznak egyetlen szertartása, nem marad ki a pap sem.

Munkában — mindhalálig.

A világ forगतagából, élettengeréből olykor-olykor felvetődik egy név s tündököl mint a hullámtetőn fényezésorán színvegyületben gazdagon pompázó, elbűvölő vizesöpp. Piciny a nagy mindenséghez képest s mégis bámulatba ejtő. Magyarország életem egy újabb fénylő csillag támadt. Alig kezdte még pályafutását. Csodálkozással tekintünk fel már is reá. A szerény név egy nagy eszmekört, tisztult világnézetet ölel magába és ontja szőrija fényét, melegt az „isteni szikrába” — a lelkebe, — hogy megvilágosítson, lángra lobbanva, az „örök világosság” részeseivé legyenek. Az örök Világosságtól nyerte a fényt, a sok-sok tündöklő adományt P. Bangha Béla S. J. s közli a sötétségbe burkolt világgal, a valóság áldásait figyelmen kívül hagyó emberiséggel.

Most vezette az isteni Gondviselés első útjában Erdélybe őt — s e szűkebb hazának Athénéjébe, szellemi gócpontjába:

Kolozsvárra.

A róm. kath. főgimnázium ifjusága részére egyszerű szentgyakorlatot tartani hívta őt meg Erdély főpásztorja. A szokásos szűkkörű

Nagybőjti lelkészgyakorlatot.

Francia- és Angolországon át érkezett hozzánk Hamvazószerdán délután. S már 4 órákor tartott bevezető beszédében beállította az embert a látható mindenségbe mint a teremtet világ gyöngé porszemét. A viszonylatok alapján kifejtette a célt. S beszélt négy napon át szépen, édesen, meggyőzően a céljukat elérni óhajító lelkekhez a „vita — aeterna” örömeiről . . . s arról a boldog földi életről, amely a „legszebb erény” virágainak ápolása révén lesz az ember osztályrésze. Ez volt minden beszédében a vezető gondolat. S ha betekintést engedett az örök kárhozat helyére is mely a halálos bünt követi; ha tékozló fiukra is gondolt, kiket a szerető Atya már messziről meglátott; ha talán pillanatra feltárult is előttünk egy fekete napja — az első halálos bűn: eliszonyodva fordultunk el; s egész erőnkkel mindenben keresztül egyetlen cél felé törtettünk lelkünk — fel, fel a magasba! Röpi-tett is minket — kis ökörszemeket — kik merész, biztos röptű sas szárnyain pihentünk.

De a szűkkörű lelkigyakorlat nagy misszióvá lön; a második, harmadik s a többi beszéd alkalmával már szokatlan látogatottságu — felnöttek tanításává lett. Mindenki óhajította legalább egyszer Bangha atyát hallani. Majdnem atomokra szedték a jó pátert. Volt dolga. De hallgatósága is bőven. Aratása — szintén szépen. Vasárnap reggel a gimnázistákkal végezve fél 10 órákor kezdődőleg három napon át már az

egyetemi hallgatókat

vezeti a meggyőződéses, vallásos, szép élet útján át oda, hova a kicsinyeknek vágyakozását felhívta. Közben pedig 11 órákor az országos hírű

Mariánumban

ragadja meg a gyöngéd lelkeket s beszél a kongreganisták hivatásáról s kötelessé-

nek a titkos, villamos áramnak, mely a szónok egyéniségének tüzeiből árad ki s megfoghatatlan és megmérhetetlen vezető útján a beszélő gondolataival és érzeléseivel összekapcsolja a figyelő lelkét s mintegy kényszeríti, hogy együtt rezegjen és hullámozzon a szónok szellemének és szívének lüktetésével. Még az objektív nehezen melegező szemlélő is érzi, hogy az átlagnál jóval nagyobb egyéniség szárnyacsattogása suhan át lelkivilágán.

A kereszténység lényegéről, az örök életről beszél. A probléma súlyos, végtelen fontosságu. A szónok érzi a tárgy nagyságát. Ebből merít erőt s mikor felcsendül ajkán az igazság himnusza, a gondolkodásban és elmélyedésekben kiművelt észnek — hogy úgy mondjam — két kézzel kell tartania a gyeplőt, hogy fantáziája el ne ragadja, mint valósággal elragadta egy délelőtt ama beszédében, melyet a túlvilági boldogságról tartott: a színes, gyönyörű képek egy csodás kaleidoszkop szépségével vonultak el a szem előtt; a képzelet igazi diadalát illette.

Az örök élet kérdésében vitázni kellett. Visszaverni az igazság ellen tusakodóknak tudományos vagy tudománytalan támadásait. Félelmetes debatter. Ugy képztem a fiatal pátert e szerepében,

mint egy modern lovagot, ki a tudomány fegyvertárának teljes vértetjében eszének és szívének acélpengéjével sorra aprította a kereszténység, az örök élet mélysége, igazsága, lényege ellen intézett, tudományos mezbe öltözött hóbortokat, mint Harnack félőgását, kinek kezei között a Szentírásból csupán egy maradt meg: a — kötés.

Érvelésének bizonyító erejében és bátor szókimondásában sok a bourdaloui vonás s ha a szellemesség nem volna annyira sajátja — mondhatnám, hogy az éles elme gyakori meg-megvillanásában sok van a francia espritből. Az ilyen elme a komoly igazságok görgetésében sem feleli el megcsillagotni humorát. Ugy tesz, mintha a szeretet hirdetőjének a humorához nem illelének a sarkazmus. De leteheti-e ennek nyilait, mikor a különböző filozófiai világszemléletek, a materializmus a pantheizmus, a szubjektívizmus felpuffadt világnézeti ábrándhólyagait kell megvető mosollyal szétpukkasztania?

Nem hagyhatja el a szatira hangulata akkor sem, mikor szellemesen, de keserű humorral rajzolja, miként készül a legtöbb modern embernek a világnézete. Nem a könyököt elvásító, virrasztó munkában, nem a tudomány asztalánál, ha-

nem inkább a pezsgős poharak között a mámor gőzében, a korcsmák asztala mellett vagy az — asztal alatt. Vagy pedig a pozitív hitnek fittyet hányó bulvár-lapok semmi mélyebb műveltség nem bíró tollforgatóinak, „tudományos rongyszédőinek” hevenyében összetákolat cikkeiből. Nekünk nem kell ilyen világnézet! Kell a kereszténység világnézete, mellyel mélységre és emelkedettségre, magasztosságra és előkelőségre nézve egyetlen világlétezés sem versenyezhet.

Egy hatodikos diák azt írta egy levélben, hogy Bangha páter, ha nem is Demosthenes, de neki nagyon imponál. Kedvünk van vitára kelni a fiatal kritikussal.

Nem Demosthenes — igaz — de sok van szónoki egyéniségében demosthenesi. A görög rétor, mikor a furiangosn előretörő makedon uralom mind nagyobb vesztéssel fenyegette hazája szabadságát, lángeszének és nagy szívének egész erejét tette fel hazája és annak szabadsága iránti lángoló és féltékeny szeretetében. Annyira össze volt forrva a lelke a szabadság gondolatával, hogy mikor arról beszélt, a szónok személye egészen háttérben maradt, csak az ügy tünt elő, melynek diadalától vagy bukásától függött a szónok üdve vagy elveszte.

geiről az életben" oly szépen, kedvesen, hogy őt feledni s tanácsát meg nem valószínű sohsem fogják.

A szent Imre egyesület

is részt kért, hogy Kolozsvár magas intelligenciája részére is juttasson eszméi gazdag tárházából naponként bár egyszer rövid „vallásbölcseleti konferenciák” címen igaz szellemi táplálékot a kolozsvári közönséget már meghódított „nagy tudású Jezsuita”. S a szerény engedelmség itt is meghódolt. De behódolt teljesen Kolozsvár színe-java, a nagy jogi tudású kegyelmes uraktól s tudós egyetemi és teológiai tanároktól kezdve valláskülömbőség nélkül mindenki, aki csak beférhetett a főgimnázium tágas dísztermében három estén 7—fél 9 óráig megtartott beszédeire.

A hit és igaz tudás dicsőítését váltotta ki a rendkívül nagy számu és intelligens közönség részéről ez a három beszéd.

Vasárnap este „A vallásos élet renaissance” volt témája. Fényes megokolással vezette le a vallás szükségességét s jogosultságát az erkölccsel együtt, mely a családi, társadalmi, nemzeti életnek az alapja.

Másnap „Vallás és haladás” címen meggyőzően bizonyította, hogy az igazi mély tudomány nemcsak nem ellensége a vallásnak, sőt hozzá vezet. A természet-tudomány, a philosophia, az ókeresztény-kori kutatások hatásos bizonyítékok.

A harmadik estén, kedden a tulzsfolt terem hallgatósága már megjelenése alkalmával zugó tapssal fogadta a nagykészségű és magas gondokodású páttert, aki „Az egyház és a kultúra” címen rendkívül érdekes fordulatokkal s mély bölcseleti érvelésekkel hétnegyed órán át teljesen lekötötte hallgatóinak figyelmét. A francia forradalom után közkeletűvé vált jelszavakat igaz értelemben Krisztus plántálta s az ókereszténység öntözte. Szembeállította Görögország és a régi Róma

Ma a kevély fővel járó hitetlenség s a nyílt utcán emelt fővel kóborló erkölcszetlenség a furiangosság ezer raffinérijával izent hadat a vallás örök igazságainak, az erkölcsi élet tisztaságának. Bangha páter útra kelt s tehetségének és szónoki erejének egész fegyvertárát e magasztos ügy megvédésének a szolgálatába állította; s a mélységes meggyőződéssnek, az ügy nagysága iránt való lelkesedésnek, eszének és szívének ép oly teljes és tüzes erejével védi a kereszténység, az emberi szív örök értékeit, mint védte harmadfélszer évvel előtte a lángeszű görög hazája szabadságának ügyét.

És kétségtelen, hogy ő ma egyike a keresztény apológia kimagasló magyar harcosainak. Prohászka kivételes zsenije szárnyalóbb, Buttykay páter organumának zengése lehet hódítóbb, de a gondolkodás logikai ereje és tisztasága, az előadás szépsége és lendületessége tekintetben egy magyar egyházi szónok sem mulja felül.

Öszinte köszönetünk és hálánk száll a kegyelmes Püspök ur felé, hogy elhívta őt közénk.

Albert Vilmos.

kulturáját az egyház kulturájával, az ember, a nő felszabadítása terén; a közoktatásügy, igazi humanizmus és szociális kultúra fokozatain fel a művészetek terén; legnagyobb művészet a lelkek formálása átalakítása érdekében elért eredményeivel.

Lélegzetviasszafojtva leste annyi tudós a vidáman, merészen szárnyaló lélek fejtegetéseit. Senki mást nem láttunk, csak őt — a magasbatorót. S szárnyalása annyira vont, ragadott, hogy beszédét végezte már s a közönség nem hitt idegeinek, hogy a feledhetetlen szép napoknak már vége volt. Pillanatot múltán orkányszerű taps zugott. Köszönet. S érdeklődés: „nem fáradt-e ki?” s a válasz: „Jesuitának nem szabad elfáradni” . . . s egy újabb szép emlékköve itt az Egyház működésének. Emlékkö, amelyre aranybetűkkel lesz bevésve e pár szó:

Úrak Mária Kongregációja.

Mert ennek is megalapítója itt P. Bangha. Nemcsak az ifjusági szentgyakorlatok alkamával hivta fel beszédei közben az ifju lelkeket arra, hogy a 300 évvel ezelőtt itt már virult Kongregáció aranykönyve hangosan kiált az aranyos lelkek után, tehát tette fel; hanem tényleg is bebizonyította, mily könnyű a munka ott, hol tárt szívek várnak irányítóra.

Utolsó napnak délutáni 5 órájára szakított diót arra, hogy a belvárosi leányiskola nagytermében értekezletre egybe gyűlt urak szívében emléktől különösképp megörökítse. Beszélt arról, hogy kivált Kolozsvárt e szellemi központban az intelligens, akadémiai végzettségű férfiaknak más igényük s más szellemi táplálékra van szükségük, mint mit a templomi beszédek nyújthatnak. Elérhető ez a Mária Kongregációba való tömörüléssel — anélkül, hogy M. lenne középpontban. Ez Krisztus, kinek M. legkiválóbb követője.

Utóbbi években sokak részéről megindított támadásokkal szemben kifejti, hogy a kongregációnak célja: magunkban fejleszteni a krisztusi hitet s ápolni a testvéri együttérzést. De legkevésbé támadás a felekezetekkel szemben.

Ez előértekezleten ismertette a Mária Kongregációt. Majd szervezete is meg lesz ismertetve. S ezt a megalakulás fogja követni mint e szép napok emléke.

Pár nap — és annyi maradandó emlék! S egy ember nyújtá ezt nekünk. Sokat lehet e pontnál elmélkedni. Egyet soha letagadni nem lehet, hogy az a nagy lélek, kit irigyelnek tőlünk erdélyiektől, a renaissance korát nyitá meg nekünk s nyújtá az „üdvöt Jézus Szívében.” S mily pazarul nyújtá ezt egész Erdélynek, bizonyítják ezt az élő- és élettelen templomkövet. Csak kolozsváriak tekintsünk vissza az 1899. évről nagy napjaira: a jesuita misszionáriusok első missziójára; arra a 200-os szép jubileumra; a Lollok, Wolaika, Prohászka és sok nagy tudós-nak predikációira; s mindarra a sok áldásos munkára, melyet azóta erdélyiek és mások munkáltak javunkra — s gondolkozunk csak el, ha nem szólít-e majd Isten minket mindezek iránt nagy számadásra?!

Ezt rólunk P. Bangha is elmondhatja, kinek egy héten át még gondolkozásra sem volt nappal egyetlen pillanata.

Egymásnak adták tanácskérői, látogatói a kilincset. S már ez maga örök emléket biztosít számára. Hogy kit küldött Isten öböne hozzánk, felfogni sem tudjuk; de érezzük hiányát. A Marianumi kongreganisták sirnak; a gyermek ifjuk bánkódnak utánna, hogy eltávozott s epedve szólnak: „bár most jönné, még egy szentgyakorlatot tartani”. (Ez legnagyobb bizonyíték egyénisége felől, mert bizony a gimnazista a szentgyakorlatnak nem igen örül.) De a felnőtt idős emberek még most is mind azt kérdik: „hol s mikor beszél Bangha?”

Egy elfogulatlan ember pedig ezt mondta: „az 1588., 1607., 1610. évi erdélyi országgyűlések tagjai megfontolatlanul jártak el a Jézustársaságiak üldözésével — hol lehetne most Erdély kulturája?...”

De jön még fényes napsugár Kolozsvár látóhatárára, mikor a lelkek szeme vágyva vágyja a Montmartyi örökfényt!

Két közgyűlés.

Az Erd. r. kath. Irod. Társulat március hó 8-án tartotta meg évi rendes közgyűlését nagy számu és előkelő közönség jelenlétében. Ott voltak: Majláth G. Károly gróf erdélyi püspök ur önmagyméltósága, mint a Társulat fővédője, a székeskáptalan tagjai, a központi papság, a papnöv. intézet növendékei és a város kath. intelligenciájának nagy része. A városi Vigadó zsufolóság megtelt az érdeklődőkkel, aminek oka kétszegtelenül a közgyűlés előre hirdetett s változatos programja volt. A közgyűlés lefolyásáról egész részletességgel az alábbiakban számolunk be.

Balázs Endre dr. pápai kamarás, papnöv. int. rektor, mint az Irod. Társulat elnöke a kath. egyház és a sajtó viszonyáról mondott érdekes megnyitó beszédet, amelyet egész terjedelmében itt közlünk:

Mélyen tisztelt közönség!

A katolikus egyház a lelkiismeret szabadságának és az ebből származó gondolat szabadságának és szabadszólásnak nemcsak barátja volt mindig, hanem édes anyja. A szabadszólásból kifejlődött a szabad sajtó vagyis a gondolatnak és az eszmének szavakba öntése, jelekkel leírása és ezek által másokkal való közlése.

A lelkiismereti szabadságának és ebből származó szabadszólásnak legnagyobb mestere volt maga Jézus Krisztus, ki a világtörténelemnek középpontja.

Hogy az uj eszméket és uj tanokat hirdethesse: arra senkitől engedélyt nem kért és nem is kapott; de ennek dacára szorgalmasan és minden adott alkalommal hirdette uj és magasztos tanait; pedig jól tudta, hogy sokaknak és épen a hatalmasoknak nem tetszik az ő tanítása és eljárása. Példáját követték az ő tanítványai, különösen az apostolok, kik nagyon jól tudták, hogy az uj eszmének hirdetése életükbe kerülhet, miként mesterükkel történt; és mégis félelem nélkül hirdették az uj tan; sőt azt le is írták, hogy jobban terjedjen: és így megalapították a katolikus sajtót, melynek első terméke volt az újszövetségi szentírás.

Főszerkesztők voltak Máté, Márk,

Lukács, János és Pál, segédszerkesztők pedig Péter, Jakab és Judás. És ez a szerkesztő bizottság nem azért írta le az új hírekre a legelső keresztény katolikus újságban, melynek neve „Evangelium = Jó üzenet” volt, hogy azt eldugják és titokban tartásák, hanem azért, hogy azt mindenütt megismerjék, elolvassák, megtartsák és tovább hirdessék. Azért mondja szent Pál a Thessalómikái híveknek: „Itaque fratres, state: et tenete traditiones, quas didicistis, sive per sermonem, sive per epistolam nostram.” („Annak okáért, atyámfiai: legyetek állhatatosak és tartsd meg a hagyományokat, melyeket tanultok akár beszéd, akár levelünk által”) Ugyan az a szent Pál így szól Timóthem jó barátjának: „Et quae audisti a me per multos testes, haec commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt et alios docere”, vagyis magyarul: „És amiket tőlem hallottál sok tanubizonyosság által azokat bízd hű emberekre, kik alkalmasak lesznek másokat is tanítani.” Szent Athanasius pedig így ír: „Hi sunt fontes salutares, ex quibus sitiens haurire possit eloquia. — Omnis, sive nova, sive vetus scriptura divino afflatu prodit”. „Ezek üdvöz források, melyekből mindenki méríthet, aki szomjúhozza az ékesszólást. — Ugy az ő mint az újszövetségi szentírás isteni sugalat folytán jött létre.” Végtelen azon férfiaknak sora, kik az apostolok jó példáját követve írtak és írnak a mai napig, hogy az igazságot és nemes eszméket eljuttassák oda is, hova talán az élő szó el nem juthat. Az egyházban tehát az eszméknek, fenséges tanoknak és jámbor gondolatoknak írásbeli közlése és terjesztése megvolt már kezdettől fogva és megvan: és ez a katolikus sajtó. Krisztus Urunk az ő tanítványainak sem meg nem parancsolta, sem meg nem tiltotta, hogy írjanak. Ez azt jelenti, hogy nekik teljes szabadságot engedett arra nézve, hogy a a szükséghez és körülményekhez képest írjanak, vagy ne írjanak, amint azt az egyház érdeke bármikor és bárhol megengedi, vagy megkivánja.

Egyedül szent János apostol hivatkozik a titkos jelenések könyvében arra, hogy neki az Ur parancsot adott az írásra. Nyilatkozata így hangzik: „Itt (t. i. Patmosz szigetén) lélekben elragadtatván az Ur napján és hallék hátam mögött nagy szózatot, minő a harsona szó, mely szóla: A mit látsz, ird könyvbe és küld el a hét egyháznak, melyek Ázsiában vannak. — Ird föl tehát amiket láttál és amik vannak és amiknek ezután kell történni.”

Jogunk van tehát írni, mert nincs megtiltva, jogunk van tehát írni, mert jó akaratunkra van bízva; jogunk van tehát írni, mert szent János apostol utján az nekünk meg is van parancsolva. Ami írva van, azért íratott, hogy olvassuk és okuljunk belőle. Szabad olvasnunk a szentírást, szabad olvasnunk a könyveket, szabad olvasnunk az újságokat. Ezek azonban csak általában vannak mondva és így csak általában igazak. Részletekben már bizonyos feltételeket és megszorításokat kell, hogy elfogadjunk. Csak jót, csak szépet, csak igazat, csak üdvös és hasznos dolgot szabad írni. De viszont csak azt szabad olvasni, ami jó, szép, igaz, üdvös és hasznos. Az

is tekintetbe veendő, hogy nem mindenki képes megérteni azt, amit olvas; miért is az ilyen emberre nézve sokkal jobb, ha nem olvas, mintha olvas és nem érti meg; vagy éppen félre érti azt, amit olvas. Ezen szempontokat figyelmenbe véve tudjuk csak eléggé méltányolni az egyháznak gondos eljárását, mely szerint szabályozta a szentírás olvasását, a könyvek olvasását és az újságok olvasását.

Már az apostolok idejében akadtak ferde gondolkozású emberek, kik az Ur Jézus tanítását eltorzították és a szentírást félre magyarázták. Ilyenek voltak Hymenaeus, Philetus és Alexander, kikről szent Pál apostol szomorúan megjegyzi, hogy a hitben hajótörést szenvedtek, miért is őket az egyház közösségéből kizárta. Hasonlók voltak Hermogenes, Phigellus és Demas, kiket a világ elcsábított vala és ezért szent János apostol ellen fordultak. Szent János apostol Diotrephest említi, ki vele szembe szállt. Említi még a gonosz Nikolaitákat és azt mondja, hogy a keresztények között sok antichristus lépett fel. Ezek mind veszedelmesek voltak az egyházra és híveire nézve. És nagyon sajnós, hogy ezen gonoszoknak mai napig is mindig voltak és vannak számos követői, kik ellen az egyház kénytelen védekezni.

Krisztus Urunk, az egyház isteni alapítója így szól szent Péternek az első pápának: „Pasce agnos meos, pasce oves meas”, — „legeltesd az én bárányaimat, legeltesd az én juhaimat.”

Maga szent Péter így ír a kisázsiai püspököknek: „Legeltessetek az Istennek rátok bízott nyáját.”

Szent Pál midőn Efézusban az egyház véneitől, vagyis püspökeiktől és papjaitól búcsuzott az Apostolok eszelkedetei szerint így szólott hozzájuk: „Vigyázzatok magatokra és az egész nyájra, melyen titeket a Szentlélek püspökké tett, az Isten anyaszentegyházának kormányzására, melyet maga vérevel szerzett”.

Ezen mondatok értelme az, hogy miként a jó pásztor éjjel és nappal őrökdi, figyel és vigyáz, hogy medvék és farkasok az ő nyáját meg ne rongálják; azonkívül pedig szorgosan gondoskodik, hogy nyája ne mételyes, hanem egészséges és bő táplálékot kapjon: ugy a pápának és püspököknek kötelessége nagyon vigyázni, hogy az egyház híveit gonosz emberek a zegyháztól el ne szakítsák és hogy rossz könyvek és újságok olvasása avagy a szentíratnak helytelen magyarázata, mint mérges szellemi táplálékok a híveknek lelkeit meg ne mételyezzék. Az iratok valóban lelki legelőknél mondhatók, melyeken a hívek szellemi táplálékot nyernek. Már az apostolok nagyon ügyeltek, hogy híveiket a mételyes lelki legelőktől, vagyis rossz könyvektől és minden rossz irányú iratoktól megmentésék. Ennek meg is volt az eredménye, mert az Apostolok cselekedete szerint Pál apostol tanítása folytán, Efézusban megégették a rossz könyveket. „Azok közül pedig, kik hiábavalóságokat gyakoroltak, sokan összehalás a könyveket és megégették mindnyájok előtt. Számbavetvén azok értéke, összesen ötvenezer tizesre találták azt.” Körülbelül harmincezer korona értéke volt tehát az összehordott

könyveknek, de mégis elégették, mert szent Pál rosszaknak nyilvánította azokat. Az a szokás, hogy a rossz könyveket megégették, tartott egészen a könyvnyomtatás feltalálásáig. Ezután, már oly gyorsan és oly mennyiségben szaporodtak a rossz könyvek, hogy a fenyegető erkölcsi veszedelem elhárítása végett eddignél sokkal nagyobb éberségre és gondoskodásra volt szükség. Az ötödik lateráni zsinat 1515-ben ezen okból kimondotta, hogy ezután csak a püspök, vagy hitvizsgálók helybenhagyása mellett lehet könyvet nyomtatni. III. Pál pápa 1542. évben a rossz könyvek eltiltását a Congregatio generalis Inquisitionis nevű nagy bizottság kötelességévé tette.

IV. Pál pápa 1557. évben a tiltott könyvekről lajistromot, jegyzéket készíttetett.

Ezt nevezzük Index-nek.

V. Pius pápa ezen Indexnek kezelésére 1566. évben külön Congregatio bizottságot alapított, mely a mai napig működik, mivel a sok rossz nyomtatvány miatt a veszély állandó. A legújabb Index 1900. évben készült és ki is lett hirdetve XIII. Leo pápának „Officium ac munus” kezdetű rendelete értelmében, mely kiadattott 1897. január 25-én és a tiltott könyvek iránti eljárást a mai viszonyoknak megfelelőleg reformálta. Az egyház tehát a jó sajtót, a jó könyvek írását és kiadását már kétezer év óta ápolja és fenntartja; de viszont a sajtó tulkapásait már kétezer év óta korlátozza; a magyar törvényhozás pedig csak most kinlódik vele.

Az egyház főképpen a szentírásra figyelt nagy éberséggel és arra törekedett, hogy az tisztán jusson a hívek kezébe; és alkalmas jegyzetekkel iparkodott lehetővé tenni, hogy azt mindenki ne csak olvassa, de meg is érte. A nép számára sok országban, különösen Németországban, képes bibliák készültek, hogy a nép jobban megszeresse és jobban megértse. Azonban az ember, sajnós ezen téren is gyarló embernek bizonyult. A szentírást is vagy meghamisították, vagy félre magyarázták; részint rossz indulatból, részint pedig tudatlanságból. Ilyen uton származott a sok tévhit, a sok eretnekesség, melyek az egyháznak és az államnak kimondhatatlan sok kellemetlenséget és kárt okoztak; azonkívül pedig számtalan lelket kárhozatba vittek.

Ezen okból az egyház kénytelen volt a szentírás fordításoknak kiadását is nagy gondal ellenőrizni és a hibásakat a tiltott könyvek közé sorozni, a szentírás olvasását pedig üdvös intézkedésekkel bőlesen korlátozni. Ezt az egyház a hívek lelki javáért aggodó anyai szeretettel tette, miért is őt hála és dicséret illeti, nem pedig rosszakaratu gánés.

Nem igaz amit Luther Márton állít, hogy a szentírást a pad alól ő vette elé, mert Hergenrother nagy történet író szerint Németországban Luther Márton fellépése előtt tizenkilenc féle kiadású szentírás forgott közkezen, még pedig 14 kiadás hochdeutsch és 5 kiadás plattdeutsch nyelven.

Magyarországban is többféle magyar fordításban olvasták a szentírást már a tizenharmadik és tizennegyedik században, miként ezt a bécsi és müncheni kó-

dekszek tanusítják. Azonkívül Báthory László pálos barát egészen új és teljes magyar szentírás fordítást készített, még pedig a reformatio előtt, mert műve megvan, ő pedig meghalt az 1456. évben.

Szép multunk van tehát a sajtó terén is. Törekedjünk arra, hogy még szebb jövőnk legyen. De ez csakis a jószágos és gondos kath. anyaszentegyháznak védő és örökös szárnyai alatt érhetjük el.

Az elnöki megnyitó után a papnövényekékre énekkel elénekelte gróf Andrassy Tivadarné közkedvelt szerzeményét, a Krasznahorka büszke vára kezdetű dalt, amelyet a közönség nagy élvezettel hallgatott. A jól szervezett és jól vezetett énekharos későbbi pompás énekszámjai is mély benyomást tettek a publikumra, ami első sorban mindenestre a fáradhatatlan és a hozzáértő karvezető érdeme.

Programmszerűen következett ezután Király Gáspár főgimnáziumi tanár, társulati titkár alábbi jelentése a Társulat évi működéséről.

Mélyen tisztelt Közgyűlés!

Az Erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat alapos megbeszélések és előkészületek után 1879. január 18-án alakult meg. Egy irodalmi társulat létesítésének a gondolata már évekkel azelőtt foglalkoztatta az erdélyi katolicizmus vezető férfiai. Lassan érlelődött az eszme, míg végre Erdély akkori nagynevű püspökének, Fogarassy Mihálynak határozott akaratára és bőkezű támogatásával valóra vált.

Azóta hosszú idő telt el. Az irodalmi társulat kebelében élénk élet volt. Az alapítók és azok, akik mozgató kerekjei voltak a Társulatnak, tisztán látták és átértékelték azt a célt, amelyért szellemi képességük javát lelkesedéssel vitték a Közművelődés hasábjaira, mert ez a heti újság volt mindig nyilvános szócsöve a Társulat minden munkásságának.

A választmányi üléseken, a szakosztályokban komoly tudományos munkákról folyt az eszmecsere, s vitatkozás. A titkár beszámolójának lényeges részét képezte a Közművelődésben megjelent munkák kritikai méltatása, ami nem egyszer zavarba hozta az évi közgyűlés közönségét, mert a kritika akkor is elevenbe vágott, mint mindig, de legalább fokozta a harcélvességet s megóvta az íróktól attól, hogy minden badar álmat összeírjon s minden apró formátlansággal az újságolvasó közönség elé siessen.

Olvasva a társulat régi jegyzőkönyveinek avult lapjait, csak azt szeretném, ha azt a lelkesedést, munkakedvet, azt a nemes versenyt, amely a sárguló papírról lépten-nyomon visszatükröződik, átültethetném a mai korba, amikor az emberek kissé lusták ahhoz, hogy olyan gondolatokat termeljenek, amelyek megbírják s megérdemlik a nyomdafestéket. Azt nem mondhatjuk ugyan, hogy Társulatunk iránt nincs érdeklődés. Érdeklődés van, de az nem fokozódik, az nem elég tevékeny, annak nincs kihatása, annak nincs elég melegsége. Az az érdeklődés, ami társulatunk iránt megnyilvánul, alig terjed túl a tagsági díj befizetésén. Ennyivel pedig virágzó társulati életet teremteni és fenntartani nem lehet.

Ezzel körülbelül ki is fejeztem, hogy

mai helyzetünkkel a multhoz képest nem lehetünk megelégedve. Az Irod. Társulat szükségességét valahogyan a multban jobban átértékelték, ügyét jobban felkarolták. Beszédesen tanuskodik erről a megalapítástól számított évek hosszú sorának minden jegyzőkönyve. Pedig a cél most is ugyanaz: a tudományos és szépirodalomnak kath. szellemben való művelése és az írói erők tömörítése. Az eszköz, a mód, ahogyan ez történhetik, egy heti lap kiadása s az időnkinti nyilvános felolvasások. A cél nem változott. De megvalósításának útjába akadályok gördülnek. Legelső ezek közt a Társulat anyagi helyzete. A jelen szűk keretek között még kielégítő, de nagyobb szabású akcióra képtelen. A Közművelődés kiadását még megbírjuk, de ezenkívül semmi egyebet.

Az újság ma a legnagyobb hatalom. Oriási befolyása a közélet minden viszonyaira, gondolkodásra, meggyőződésre, szemmel látható. Ezért nagyon komolyan kell felfognunk minden törekvést, ami a kath. újságírás, kath. hírlapirodalom megteremtését és felkarolását célozza.

A magunk körében maradván, első sorban az erdélyi egyházmegye egyetlen lapját, a Közművelődést kellene jobban felkarolni anyagilag és szellemileg egyaránt. Anyagiilag megsegíthetnők talán sajtóvasárnapi, műsoros esték rendezésével, alapító, pártoló és rendes tagok gyűjtésével. Sok egyesület el nálunk s nyul az ember zsebébe ezeken a jogcímeken. Az Irod. Társulatnak nem szabad érthetetlen szemérmességgel magára hagyatkoznia, ha nem tengődni, hanem élni akar. Az írói erőket hiába akarjuk tömöríteni pénz nélkül. Az effajta kísérletezés idáig nem vált be s nem fog beválni ezután sem. Anyai tervezgetés, megbeszélés és jámbor óhajítás után valóban itt volna az ideje, hogy tettekkel és tényekkel siessünk Társulatunk nemes intencióinak hathatós támogatására.

Mélyen tisztelt Közgyűlés! Ez a bevezető elmélkedés tulajdonképen nem is tartozik az én beszámolómmhoz. Legfennebb csak annyiban, hogy némileg kiegészítse azt a hézagos és hiányos képet, amit a társulat egyévi működéséről adhatok.

Irodalmi Társulatunk ügykezelését a tiszviselők s a választmány intézték. Választmányi ülést 1913-ban összesen ötöt tartottunk, amelyeken több apró ügy került tárgyalás alá. A választmányi üléseknek tárgyai voltak a pénztárvizsgálat s a tiszviselők jelentései. A legutóbbi, 1914. február 16-án tartott választmányi ülésen egy állandó számvizsgáló bizottságot alakítottak, amelynek tagjaivá Héjja Kálmán egyházmegyei pénztárost és Szentiványi Róbert dr. theol. tanárt választották.

A legörvendetesebb dolog, amiről beszámolhatok, az a legnehezebb elhatározásból eredő hagyományozás, amely Imets F. Jákó apátkanonok nevéhez fűződik. Végrendelkezésében nem feledkezett meg Társulatunkról sem, amelynek tiszteletbeli elnöke volt és a Társulat tőkéjének gyarapítására három drb. Gyulafehérvári Takarékpénztár-féle részvényt hagyott, amelyeknek forgalmi értéke jelenleg 440 korona.

Mindnyájan tudjuk, hogy mily nagy összegeket hagyományozott jótékony cé-

lokra. Egyetlen kath. intézmény sem kerülte el figyelmét. És jutott bőven mindenkinek abból a nagy összegből, amelyet egész életén keresztül gyűjtögetett. Mégis akadt egy kath. folyóirat, amely felsorolván az Imets-féle adományokat, az Imets emlékéhez nem méltó hangon kiáltott föl, hogy ebből a nagy összegből nem jutott semmi a kath. sajtó céljaira. A pesti jó uraknak imé rosszul esik, ha a kath. sajtóra szánt fillérek nem folynak egyenesen Budapestre, holott vidéki kath. sajtó is van, amelyet onnan felülről eddig nagyon kevés figyelemre méltattak. Mi pedig kegyelettel őrizzük meg lelkiünkben Imets F. Jákó emlékét, kívánva, hogy az Irod. Társulat pártolását illetőleg minél többen kövessék az ő nemes példáját.

A Társulat a mult évben nem adott ki önálló műveket. Nyilvános felolvasásokat sem tartott. Lapja a Közművelődés mindig pontosan megjelent. Szükség esetén melléklettel is. Megjelenését ezuttal is, mint minden évben püspök urunk öngyméltósága segítette elő azzal, hogy a lap nyomtatási költségeire 800 koronát volt kegyes adományozni, amiért e helyen is kötelességemnek tartom, hogy öngyméltóságának a Társulat nevében hálás köszönetet mondjak ezért a páratlan áldozatkészséget és a Társulat iránt tanusított szíves érdeklődéséért, kérve egyuttal, hogy a Társulat ügyét továbbra is pártfogolni és támogatni kegyeskedjék.

A szerkesztés fáradságos munkáját Soóthy Gyula székesegyházi kanonok ur végezte a melléje rendelt szerkesztő bizottsággal. A gondosan, tapintatosan és tartalmasan vezetett szerkesztői munkáért első sorban Soóthy Gyula kanonok urnak tartozunk köszönettel.

Megelégedéssel látjuk továbbra is a lap vezetését az ő gyakorlott kezében. A pénztári teendőket már évek óta Kóródy Imre központi pénztári ellenőr végzi méltóan a legnagyobb elismerésre. Az ő gondos utánjárásának s buzgó fáradozásainak köszönhetjük, hogy fizetési kötelezettségünknek pontosan, minden fennakadás nélkül eleget tehetünk.

Megemlítem még, hogy a Társulat tagjainak (alapító, pártoló, rendes) száma meghaladja a 300-at. A mult évben belépett tagok: Csáky Benjamin dr. theol. tanár, Frána Péter marosvásárhelyi keresk. iskolai tanár, György Lajos lelkész és Wegerné Földes Anna.

Rövidre fogva ezeket jelenthetem a Társulat 1913. évi működéséről. Tisztelettel kérem a mélyen tisztelt közgyűlést, hogy e jelentésemet tudomásul venni és elfogadni méltóztassék.

A műsor legérdekesebb pontja P. Vecsics László előadása volt az egyházi művészet köréből, főképen a zománc technikáiról. Egy ilyen kevésbé ismert tárgykör iránt figyelmet kelteni nagy feladat, hát még ezt a figyelmet úgy fokozni, ahogy az a tudós páternek sikerült. Ehhez valami különös adomány kell, ezt csak egy, művészi szépségektől átitott lélek teheti azzal a derűs nyugalommal, azzal a természetes és utánozhatatlan jókedvvel, amely oly rokonszenvenessé és kedvessé tette az előadó személyét.

A zománc meghatározásával kezdete. A zománc üveghutákban készülő szi-

nes üveg, amely más színes üvegfajtóktól abban különbözik, hogy a zománcüvegnél a színezést nem állati és növényi (organikus) színekkel, hanem metallikus színekkel végzik, amelyekkel a színeknek számtalan változatait képesek előállítani. Így a rézjég belevegyítése adja a vörös zománcüveget, a vaslége a sárga színt stb.

A zománcüveg színezéséhez azért nem vehetnek állati vagy növényi színeket, mert ezek a zománczás magas hőfokában hamuvá égne, ellenben a metalloidok folyóizzókká válhatnak, de lehülve ismét régi színükkel tűnnek elő. A tulajdonképeni zománczást rendszeren arany, ezüst, vagy rézlapokon alkalmazzák. Természetesen üveglemezek is képezhetik az állapot.

Hogyan történik a zománczás? Az ötvös letör egy darabkát a színes zománc-korongból vagy rudacskából, azt mozsárban üveggörgrá zuzza, a port porcellán-csészében vízzel s néhány csepp szalmiákszesszel keveri s az így készített zománcpéppel kezd a zománczozáshoz. Ennek a művészetnek a Krisztus utáni korban három különféle technikáját különböztetik meg:

1. A rekeszes zománc. Ennek a zománczozásnak Bizanc volt mestertelepe. Az itteni ötvösök az aranylemezeire először fölkarcolták finom tüvel a rajz konturjait, ezekre forrasztották az 1—1 és fél mm. széles aranyzalagocskákat, de nem laposan, hanem élükkel ráfektetve. Az ekként támadt rekeszeket különféle színű zománcpéppel töltötték be. Most a zománcos lemezt olvasztókemencébe helyezték. A megolvadt zománc lehülése után az egész lemezt végre lecsiszolták. Ekkor a rekeszek aranyzalagocskái büvösen tűndököltek elő a különféle színű zománcoltalékek közt.

Ennek a zománcos műfajnak minket közelről érdeklő főpéldánya a magyar Szent Korona, melynek összes képei a rekeszes zománcot mutatják.

A XVI—XVII. századokban a rekeszes zománcnak új technikáját találjuk magas virágzásban különösen az erdélyi szászoknál. Ez új zománczás abban állott, hogy a fémszalagocskák helyett sodrott arany vagy ezüst drótszalagokat forrasztottak a lemezekre s az így támadt rekeszeket csak félig töltötték ki zománcsal. A megolvadt után a lemezt nem esiszolták le. Ezt a hazai technikát nevezzük sodronyos zománcnak. Hogy mily gyönyörű műrekek készültek akkortájt főleg Erdélyben, legjobban bizonyítja a Suckykehely, melyet jelenleg az esztergomi főszékesegyházi kincstárban őriznek. Ez a meglepően szép kehely az erdélyi ötvösműnek koronáját képezi. Jeles, hasonló díszű kehely még az országban Pethe László aranykelyhe a pozsonyi ferenciek templomában, kitűnő példány még a brásói, gyulafehérvári, a nagyszébeni is. Hírük, hecsük főleg az amerikai múzeumoknál annyira emelkedett, hogy napjainkban egy-egy jobb régi példányért száz-ekre rugó árakat nyújtanak. Kimondhatatlan veszteség volna, ha az országból kipusztulnának.

2. Az árktolt (vájti, beagyazott) zománc. A rekeszes zománc készítése igen sok gondot, fáradságot és időt igényelt.

Azért a XII. század végén a rajnamelléki ötvösök felhagytak a rekeszes technikával s gyorsabban kezelhető módot eszeltek ki. Felforrasztott képek helyett már ekkor bevették a rajzokat s az így bevett mélyedéseket vagy árkokat töltötték ki zománcsal. Innét az árktolt zománc elnevezés.

3. A festett zománc. A zománczás eddig az ötvösök kezeügyéhez tartozott, a 15. századtól kezdve a zománcok készítése főleg a festészetben kiváló művészeket igényelt, vagyis az ötvösnek a festészetben is kiválóknak kellett lennie, ha műveivel hódítani akart. Ezentul a süri zománcpépet több folyadékkal eresztették fel, míg azok az olaj sűrűségét elérték, s azután, mint az olajfestésnél szokás, ecsettel hordták fel a lemezekre. A már felhordott kép finomabb részleteit tük segélyével modellirozták, úgyhogy a megolvadt kész zománcpépen azután a festés szépségéhez némi plasztikus hatás is hozzájárult.

A 17. században a festett zománcot kis méretekben főleg arcképfestésnél alkalmazták és kis aranymedaillonokon, mint miniature-portrait zománcfestést világhíre emelték. Ezt a festésmódot aztán nemcsak fémlamezekre, hanem reliefeken s egyéb figurális ötvösműveken is nagy hatással alkalmazták. A zománczozásnak e keresett és hatásos fajtáját domborműves zománcnak nevezzük.

Az összes világművészetben máig felül nem mult, megbecsülhetetlen két ilyen műkincs maradt fenn számunkra, mint bámulatos emléke a régebbi idők tán más utolérhetetlen vallásos művészetének. Az egyiket épen magyar hazánk nagy dicsőségére az esztergomi főszékesegyház kincstára őzri. Ez Mátyás király kálváriája. A 718 mm. magas kálvária szinaranyból készült s 5 és egynegyed kilogrammot nyom. Az alsó része reneszánc, a felső pártatlan tükélyű gótikus stílusú. A másik világkincs a híres Goldenes Rössel Bajorországban, az altöttingi bucsujáró kegyhely kincstárában van.

Főbb vonásokban ez a Velics páter előadásának a vázlata. A különféle zománc technikák magyarázatánál saját gyűjteményéből értékes mintákkal gyönyörködtette hallgatóit. Néha-néha szünetet tartott, miközben a papnövendékek énekkara kurucdalokat énekelt. Kivált közülök egy bánatos kurucdal. Biró Sándor végzett theologus élvezetes bariton soloja.

Az előadás végeztével a közönség szünni nem akaró tapssal ünnepelte Velics atyát, aki másfél órán keresztül oly kellemesen tudta szórakoztatni és tanítani az egybegyűlteket.

Ezután Körödy Imre közp. pénztári elnök. az Irod. Társ. pénztárnoka terjeszti elő az 1913. évi zárszámadást. Eszerint.

A. BEVÉTEL.

1. Mult évi készpénzmaradvány	K 226.—
2. Püspök úr Ónagyméltóságától adomány	K 800.—
3. Előfizetési díjakból és pedig:	
a) Püspök úr Ónagyméltóságától 24 lapra	K 192.—
b) Egyesektől	K 1602.27
4. Pártoló tagsági díjakból	K 95.—
5. Rendes tagsági	K 407.—

6. Alapító	„	„	„	K 200.—
7. Egyesek ajándékozásából	„	„	„	K 272.—
8. Tkpénztári betét kamatából	„	„	„	K 220.—
9. A forgalmi tőkéből 6439 sz. b. k. szerint kivétel	„	„	„	K 550.—
10. Takarékpénztári betét tőkék kamataiból és pedig:				
a. Az alapitőke kamatából	226.20			
b. A forgalmi	16.66	242.89		
	Összesen	K	4807.16	

B. KIADÁS,

1. A "Közmuvelodés" című lapért Schäser Ferencnek az 1913. 1—52 számért	K 3637.27
2. Ugyanannak az 5, 6, 28, 30, 46, 52 sz.-hoz csatolt mellékletért	K 156.04
3. Az alapitőkehez 7001 sz. b. könyv szerint betéte	K 200.—
4. A forgalmi tőkéhez 6439 sz. b. könyv szerint betéte	K 400.—
5. Takptári betéti tőkék kamatainak tőkésítése és pedig:	
a. Alapitőke kamata	226.20
b. Forgalmi t. kamata	16.69
	242.89
6. Vegyes apró költségekre, u. m. közgyűlési meghívó, nyugták bélyege, portó, stb.	K 57.56
7. Kpénz maradvány m. egyenleg	K 113.50
	Összesen K 4807.16

Vagyon mérleg 1913. év végén:

1. Készpénz maradvány	K 113.40
2. Alapitőke a gyfvári tkpénztárban 7001/ sz. betét könyvben 1914. jan. 1-től járó 5%-os kamattal	K 4506.20
3. Forgalmi tőke a gyulafehérvári takarékpénztárban a 6439 sz. b. könyvben. 1914. jan. 1-től járó 4 1/2%-os kamattal	K 131.14
4. Adósségben való követelés	K 3796.06
5. 3. drb. gyfvári tkpénztári részvény a 480-K forghmi értékben	K 1440.—
	Összesen K 9986.80

1912. év végén levő vagyon állapot	„ 8586.51
1913 évi tiszta gyarapodás	„ 1400.29

Gyulafehérvár, 1913. december 31.

Költség előirányzat 1914. évre.

A BEVÉTEL.

1. 1913. évi pénzmaradvány	K 113.40
2. Előfizetési díjakból	„ 2192.—
3. Pártoló tagsági díjakból	„ 100.—
4. Rendes	„ 450.—
5. Alapitőke betéti kamatából	„ 225.—
6. Forgalmi tőke betéti kamatából	„ 7.20
7. 3. drb. gyfvári tkptári részvény 1913. évi osztalékából a K 24	„ 72.—
	Összesen K 3159.60

B. KIADÁS.

1. Schäser Ferencnek a „Közmuvelodés" című lapért 52 hétre a 68—K	K 3536.—
2. Rendkívüli költségekre	„ 200.—
3. Vegyes apró költségekre	„ 175.—
	Összesen K 3911.—
Összes bevétel	K 3159.60
Összes kiadás	„ 3811.—
Mutatkozik tulkiadás	K 751.40

A gyűlés végén tisztújítás volt. A közgyűlés vita nélkül elfogadta a választmány megállapodásait s a tisztviselőkre vonatkozó előterjesztését. Ujabb három évre tehát a Társulat tisztviselői ezek: Elnök: Balázs Endre dr. pápai kamarás, papnöv. int. rektor, alelnök: Cserny Béla dr. ny. főgimn. tanár, tiszteletbeli alelnök: Kárpiss János főgimn. igazgató, titkár: Király Gáspár főgimn. tanár, pénztáros Kóródy Imre közp. pénztári ellenőr, ellenőr: Albert Vilmos főgimn. tanár, főszerkesztő: Soóthy Gyula székesegyházi kanonok, társszerkesztők: Péter Antal dr. papnöv. int. vicerektor, Vécsey Aurél báró theol. tanár, Király Gáspár főgimn. tanár, Kárpiss János főgimn. igazgató. A számvizsgáló bizottság tagjai: Szentiványi Róbert dr. theol. tanár, Héjja, Kálmán egyházmegegyei pénztáros. Belső választmányi tagok: Tamási Áron nagrpópost, Zomora Dániel praelatus-kanonok, Kovács Lajos praelatus-kanonok, Kóródy Péter dr. székesegyházi kanonok, Zlamál Ágoston szentsz. tan., főgimn. tanár, Rass Károly szentsz. tan., főgimn. tanár, Csabry Bonifác dr. orvos.

Külső választmány: Balázs Ferenc székesegyházi kanonok, Bálinth György főgimn. tanár Brassó, Bálinth László th. kanonok, főesp.-plebános Bereck, Bilinszky Lajos dr. pápai kamarás, képezdei igazgató Nagyszében, Bochkor Mihály dr. jogakadémiai tanár Nagyvárad, Butyka Sándor szentsz. tanácsos, plebános Borbánd, Csató Ferenc ny. főesperes-plebános Tövis, Embery Árpád főgimn. tanár Székelyudvarhely, Eröss József szentsz. tanácsos, főöv. int. regens Kézdívásárhely, Fehrentheil Henrik lovag, gimn. igazgató Gyergyószentmiklós, Fejér Gerő dr. tb. kanonok, statusi előadó Kolozsvár, Forster János szentsz. tanácsos Gyulaféhérvár, Karácsony József szentsz. tanácsos, képezdei igazgató Csíksomlyó, Karácsony Márton pápai praelatus, főesperes plebános Marosvásárhelye, Kovács Mihály plebános Csíkszépmező, Lőrincz Sándor plebános Szászfenes, Meisel József apát, főesperes-plebános Brassó, Péter János dr. főgimn. igazgató Kézdívásárhely, Prokupek Samuel pápai kam., Teréz-árvaházi igazgató Nagyszében, Sebestyén Mózes th. kanonok, alesp.-plebános Zetelaka, Szabó György esperes-plebános Gyergyószentmiklós, Takó János lovag, főesperes-plebános Ditró, Varga Sándor szentsz. tanácsos, plebános Szőkefalva, Wasylkiewicz Viktor dr. főgimn. tanár Brassó.

A fennebb elsorolt tisztviselők és választmányi tagok 3 évi időtartamra közfelkiáltással választottak. Kérjük ennek szives tudomásulvételét és elfogadását, mint-hogy a Társulat költségkimelés szempontjából erről külön értesített senkinek sem küld. E helyen egyuttal legyen szabad hivatkoznunk alapszabályaink 10. §-ára, melynek értelmében a Társulat minden tagja köteles a Társulat ügyeit minden irányban felkarolni s céljainak elérésében segíteni. A rendszeres tagok kötelezik magukat, hogy minden évben legalább egy értekezést, vagy szakmájuknak megfelelő munkálatot küldenek be a társulati elnököknek, esetleg felolvasásokat tartanak. Abban a reményben zárjuk tudósításunkat, hogy az Erdélyi r. kath. Irodalmi Társula-

tot tagjainak buzgó áldozatkészsége, s tevékeny munkássága a jövőben nagyobb lendületre fogja segíteni.

A Kath. Legényegyesület közgyűlése. Március 8-ika munkás napja volt az egyesületi életnek. E napon tartotta a Kath. Legényegyesület is évzáró közgyűlést, amelyen Rass Károly szentsz. tanácsos, főgimn. tanár, egyesületi elnök beszámolt az évi működéséről. Rámutatott arra az örövendetes tényre, hogy az egyesület ma anyagilag is oly szilárd alapon áll, hogy léte és fennmaradása minden körülmények között biztosítva van. Ezt a körülményt különösen annak a lelkes támogatásnak lehet tulajdonítani, amely az iparos polgárság részéről oly nagy mértékben megnyilvánul, továbbá a tisztviselők ügybuzgó munkásságának. Figyelemreméltó az az érdeklődés, mely a társadalom más rétegeiben is tapasztalható az egyesület iránt, ami a Kath. Legényegyesület életképességének a bizonyítéka s bizonyítéka egyuttal annak az egészséges közszellemnek, melyet maga körül teremtett s jótékonyan terjeszt tovább, s amely közszellem szükségességének tudatában kell hogy legyen minden tisztultabb felfogású ember. Sőt mindnyájunk közös érdeke annak erősítésében, fejlődésében hathatósan közreműködni.

A pénztári jelentésből kitűnt, hogy a vagyon ez idő szerint meghaladja a tizenkétezer koronát. A könyvtár pedig mintegy 600 kötetből áll.

Alelnökké újból nagy lelkesedéssel Údvary Ferencet választották. A választmány is jórészt a régi tagokból alakult meg.

Az indítványok során Roska Miklós dr. városi tanácsos lelkes beszédben méltányolta azt a megbecsülhetetlen érdemet, melyet Rass Károly elnök az egyesület anyagi és szellemi fölvirágoztatásával szerzett, megnyerve magának ezzel iparos polgártársaink halálát és szeretetét. A szívből jövő elismerő szavak élénk visszhangra találtak a közgyűlés tagjai közt, akik hosszasan ünnepelték ideális lelkü, fáradhatatlan elnöküket.

Meghalt Görçsöni.

Ki az, kit mély szomorúság ne töltene el e hírre. Hisz a katolikus sajtó egyik Golitját terítette le a halál paritihája. Igazi, vérbeli katolikus újságíró volt Friedreich István. Az eszmék embere. Nem esoda tehát, ha fájlalja, gyászolja, siratja az egész katolikus világ az ő nagy halottját, kinek helyét nagyon nehéz lesz pótolni, mert bátor, oroszán szívű harcosa volt a magyar katolicizmusnak. Bátorsága óriási tudásából, tetőtől talpig becsületességéből, önzetlenségéből és erős sziklaszilárd hitéből — hitvalló életéből sugárzott, tört elő, mint láva a föld mélyéből, hogy felégesse mindazt a sok szemetet, melyet a tudományos, a politikai, a gazdasági élet felszínén sodródik. Az ő éles, árgus szeme észrevette a nagyképi plagizáló tudóst ép úgy mint, ahogy kiugratta a bokorból a schwindlító egyetemi professzort.

Ideális nagy lelke megrázkodott valahányszor a zsidóság diadalmas térfoga-

lására gondolt, mert lelkének a keresztény magyar faj szeretete volt éltetőjeleme, de fajszeretete soha se tette elfogultá. Tárnyilagos tudott maradni a keresztény magyarság értékeinek megítélésében ép úgy, mint hibáinak ostorozásában. Ő nem hunyt szemet senki előtt. Nem egyszer egyházi nagyságokat is keményen megleckéztetett, mkor fölesapott szívéből ideális világnézetének a lángja, amikor előtört teni, alkotni akaró energiája.

Koporsójánál nagyon sokan azt hangoztatták, hogy ő az eszmék embere volt. Igen az eszméké, amelyek a megvalósulás, a tettek felé törnek. Görçsöni a tettek embere volt. Annyit tett egy maga rövid néhány év alatt, hogy hozzá hasonlítható újságíróknak nem akad. Egy emberöltőre való munkát végzett el néhány év alatt s sir a szívünk, fáj a lelkünk, ha arra gondolunk, hogy még mit tett volna Görçsöni a magyar katolicizmus javára, ha a halál nem törte derékon az ő bátor, hitvalló, alkotó tollát, amely minden cseppjével a katolicizmus ügyét, a keresztény magyarság érdekeit szolgálta.

De nemcsak a tollnak, hanem a szóknak is mestere volt. Szavai a velőig hatottak. Belemarkoltak a hallgatóság lelkébe, úgy hogy, aki egyszer hallotta Görçsöni, az sohase feledheti az ő igazi meggyőződéséből, őszinte érzésből fakadó szavait. Nem volt ő hipokrita vagy hatást vadászó, népszerűséget hajhászó szónok, hanem az igazság bátor kimondója s szavai sulya alatt ép úgy pozdorjává törött minden ellenvélemény, mint ahogy kénytelenek voltak visszavonulni ellenségei. Kik ép a sajtó utján rontottak nem egyszer neki heves, tajtékzó dühvel. De most még ők is megilletődéssel tekintenek koporsójára. Becsülik, mert becsülni, s tisztelni kell benne a keresztény világnézet titáni harcosát, kinek kezében a toll az igazi tudomány s keresztény felfogás harmonizáló hangszere volt. Nagy tudását nagyon jól összetudta egyeztetni hitével, amelynek igazságaiból soha egy hajszálnyira se tért el. Ezért fájlaljuk benne az igazi hívő katolikus újságíró s ezért nagy veszteség reánk nézve, mert amint egyik kiváló írónk mondta, nélküle sajtónk színtelenebb lesz. Az ő tolla szolgáltatta a katolikus hírlapírásnak a koloritot és nemcsak színt, hanem tekintélyt, tiszteletet, becsületet szerzett a katolikus sajtónak. Ezért van mélyseges gyászunk, szomorúságunk, amelyet oda organizál az a tudat — mint Prohászka püspök a sirjánál mondta, — hogy amikor eltemetjük és sirjára a keresztet feltűztük és kőbe vessük azt, hogy meghalt, akkor is lelkünk egész hevével és indulatával hozzátesszük: „s mégis él — él, mert ki az Urban hisz, örökök él.”

Tódor László.

A márciusi eszmék.

A hittudománynak egyik sarkalatos tétele, hogy a természetfeletti rend nem rontja le, hanem feltételezi és tovább fejleszti a természet rendjét. Az emberi társadalom pedig mint szerves egész a természet rendjéhez tartozik s mint ilyen fejlődik, alakul és elváltozik. Más volt ezelőtt négyezer évvel, amikor fáraók uralkodtak milliók felett, más a római császárság ko-

rában, a középkorban és ismét más alakulást nyer a francia forradalommal világgá indult eszmék hatása alatt. Az Isten országa, a sz. kereszténység pedig mint a természetfeletti rend hordozója már feltételezi ezen társadalmi alakulásokat s nem is célja újakat alkotni, mert „regnum meum non de hoc mundo” mondotta róla az isteni Üdvözítő. Krisztusnak nem volt célja új államformát adni az emberiségnek, hanem igemis célja volt oly elveket szolgáltatni az általa felemelt erkölcsi világrend számára, amelyek mint a kovász, hivatva vannak a társadalmi fejlődés bármely fázisát átjárni s az adott körülmények között megteremteni a megfelelő formát.

A kereszténységnek feladata tehát a fejlődő társadalmi alakulásokkal szemben: az erkölcsi, az ideális elemek szolgálata, amelyeket a szociális kérdés időnkénti megoldásában érvényesíteni kell, a többi elemet az azon időbeli társadalom adja — mondja Prohászka (Diad. Világn. 283.)

Maga a francia forradalom is, amely megindítója annak a szellemi áramlatnak, amely a múlt század első felében bejárta egész Európát s amely számunkra a márciusi napokat teremtette meg, ez a forradalom is végelemzésben azt, ami igaz volt benne, az evangéliumból kölcsönözte. A régi, örök igazságok ujlattak meg általa s kinálkoztak fel társadalom alakító faktoroknak.

És ezen ideális értékek között, amelyet a francia forradalom lökött szét a világba, a legfontosabb: az egyének mint önálló individuumnak fellépte, amivel aztán természetesen együtt jár a magasabb fokú szabadság is.

És szabad-e tagadnunk, hogy ez által is az emberi berendezettség egyik őshajlandósága jutott kifejezésre? „Ha a középkort a természetfeletti világ felé forduló, imádkozó tekintet jellemzi — mondja Kiss Albin — ez csak annyit jelent, hogy az emberi berendezettség egyik őshajlandósága jut kifejezésre. Ha a modern kort az egyediség jellemzi, ez is csak annyit jelent, hogy ugyancsak a természet egyik őshajlandósága virágzik ki benne”. (A középkor szelleme, 65.)

Szabad-e tagadnunk, hogy ez az irányzat is teljesen keresztény és evangéliumi? Hiszen az evangélium szerint is az ember annyiban halad és fejlődik, amennyiben önmagán uralkodik, amennyiben szabad és önálló egyéniségre tesz szert; s innen van — mondja Prohászka, i. m. 284. — hogy a társadalom is annál tökéletesebb, minél teljesebb érvényesülést biztosít szervezetében a kifejlett egyedeknek.

Szabad-e tagadnunk, hogy az egyének, mint önálló individuumnak fellépte lehet ép oly erős tényezője a társadalom fejlődésének, mint a középkori rendi keretek?

És ennek az egyediségnek alapja az önrendelkezés, a szabadság.

A márciusi eszmék tehát ugyanakkor, amikor a társadalmat egy újabb kor hajnalhasadásába állították bele, ugyanakkor két hatalmas fenéklulámot indítottak meg a lelkek világában: az egyik az egyéniség, a másik a szabadság árama.

Ha az „emberi jogok” megfogalmazói keresztények lettek volna, akkor ezt az

újabb programot bizonyára így fogalmazták volna meg:

Ember, téged az Isten nagy méltóságra emelt, ezt te jól tudod; de mond meg: hol van az emberi méltóság elismerése a mostani társadalomban? Felruházott a szabadság, felelősség és önelhárítás ideális javaival, de a jelen viszonyok között tudad-e te mindezt érvényesíteni?

Nézz ide, fogadd meg az én szavamat: vesd le a rendiség kereteit, állj talpra s mint szabad ember intézd sorsodat. Hígyed, hogy egyesek fejlődését csakugy, mint egész társadalmak haladását a szabadság, a felelősség, az önrendelkezés és a társuláshoz szelleme adja. „Légy szabad az Isten gyermekének szabadságával, de amellet képezz eleven közösséget a társadalommal.” Ez az új idők jelszava.

Mindezen eszméknek szülőanyja sz. kereszténység. Hogy ezeknek világba röpitői elismerték-e ezt, vagy sem, az mellékes. Számunkra a forrás a fő, ahonnan a világra áradtak és pedig úgy annyira, hogy ennélkül készek lennők megtagadni minden szolidaritást ezekkel szemben. Mert a szabadságnak csak nemes és keresztény formáit acceptálhatjuk és nem azt, ami csunya és a szabadságnak tagadása.

A márciusi napok evangéliumi gondolatokat hoztak felszínre. Hazánknak társadalmi szervezete is ezen alapokon indult fejlődésnek. Egy csapásra levetette magáról a rendi jeleget s előtérbe helyezte az egyént, azt remélvén: az egyesek szabad érvényesülése majd csak tökéletesebb társadalmi helyzetet fog teremteni.

S most azóta közel 70 éve már, hogy ezen alapokon haladunk. Előre egy kissé, nehezen, de később megerősödvé s ma már senki sem kívánja vissza az előbbi állapotokat.

Egyet azonban kívánunk és ez az: hogy miként ezen eszmék az evangéliumból származtak és édesanyjuk a sz. kereszténység, úgy azoknak vonatkozásai és érvényesülése a társadalmi rendben szintén az evangélium alapján történjék. Ez utóbbinak elhanyagolása okozza azt, hogy dacára a helyes alapelveknek s dacára annak, hogy a mostani helyzet magas fokú fejlettsége az előbbihez képest még sincsenek olyan állapotok, amilyeneknek a dolog természeténél fogva lenniök kellene.

És itt kapcsolódik bele a klérus munkaprogramja a márciusi eszmék szolgálatába. Minekünk nem szabad megelégednünk a principiumok helyes voltával, nem szabad megelégednünk azzal, hogy szívből tudjunk ünnepelni március 15-én, hanem következetes munkával s egész egyéniségünk lathatásával oda kell törekednünk, hogy a helyes alapokon helyes fejlődés is jöjjön létre, hogy az, ami az evangéliumból született, az az evangélium szellemében fejlődjék tovább.

Ha mi nem vállalkozunk erre a munkára, ki fogja azt végrehajtani? Ha nem leszünk sava a társadalomnak, amely szétolvadva önmagát feláldozza átjárja annak egész életét, lesz-e akkor fejlődés és haladás és ami a legfontosabb: lesz-e az evangéliumi elveknek olyan tisztelete és becslése, amely szükséges minden helyes fejlődéshez és haladáshoz?

Vagy talán a világi intelligentiától várjuk önfeláldozó, ideális munkát? Attól az intelligentiától, amelynek szabad mozgását és érvényesülését a hivatal, a mindenkori kormányok erkölcsi kényszere tartja bilincsekben és amely ha másképp cselekszik, saját existenciáját, családját és jövőjét teszi tönkre? Attól az intelligentiától várjuk azt, amely — tisztelet a kivételnek — sajnos ma még annyira közömbös az evangéliumi eszmék és ideákkal szemben? Vagy talán a nép volna erre hivatva? Az a nép, amely maga is vezetésre szorul? Mondják kérem, lehetünk-e mi, a népek hivatott vezetői s az evangéliumi elveknek letéteményesei tétlenek? Nézhetjük-e ölbetett kezekkel nemzetünk és egyházunk pusztulását?

Ha valamikor, úgy most van égető szükség arra, hogy gerinces és tetőtől talpig férfi emberek legyünk akik Erdély s vele együtt egész Magyarország felvirágoztatásán utolsó lehelleitükig önzetlen és önfeláldozó munkával dolgoznak.

H I R E K.

Személyi hírek. Főpásztorunk pénteken Kolozsvárra utazott. Mihály József gróf b. t. t. szerdán városunkba érkezett. — P. Bangha Béla S. J. mult vasárnap a déli gyorssal, P. Velics László S. J. kedden utazott el városunkból.

A III. számú. püspöki körlevél főpásztorunk atyai szívének igazi melegségéről és szeretetéről tesz tanubizonyságot, amellyel papjai iránt viseltetik. Azt a boldogságot, azt az örömet és megnyugvást tolmácsolja, amelyet főpásztori nehéz munkái közepette is legkedvesebb foglalkozása, a gyónatás által nyer s azt az örömet, amelyet az oltára körül csoportosuló arcára az égi ihlet varázsol, amikor az „élet kenyerét” osztogatja. Erre a két fontos eszközére az Egyháznak hívja fel a papság figyelmét, hogy a világ nyugtalan lelkének az égi ihlet ismét vissza szeressék. Különös figyelmükbe ajánlja az ártatlan gyermekeket, hogy számukra biztosítva legyen a mennyország. A gyónatás szeretetére vonatkozó eszközök egyike azon intelmek, amelyek az 1898. évi XIV. pp. körlevél 95. lapján található s erre is külön felhívja a figyelmüket. De hogy a papság Krisztus szellemében munkálkodhassék, szükséges, hogy akarat erős egyének legyenek. Ezt pedig úgy érik el, ha az alkohol káros élvezetétől tartózkodnak s pártolnak minden olyan mozgalmat, mely úgy az ifjúság, mint a nép mentésére irányul. E végből az „Absztinens Pap” című folyóiratot 16 pldban megrendelte az esperesi kerületek számára, s kéri a papságot, hogy az alkohol ellen küzdeni soha meg ne szünjön.

E körlevél közli, hogy Kovács Lajos kanonok helyett megrongált egészségére való tekintettel Kóródy Péter nevezte ki egyházm. tanfelügyelővé. Azután ajánlása Görgényi Jenő által fordított műveknek (Pokol, Mennyország, Tisztítóhely és Utolsó ítélet és a világ vége), a „Jó egészség Naptárának”, a Hittudományi folyóirattal egyesült „Religio”- keresztény szellemű tudományos folyóiratnak, Cséfal-

vay Nándor S. J.: „A fehér zászló alatt” című művecskének. Továbbá közli a vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter rendelkezését a tanítók részére továbbképző tanfolyamokra való jelentkezésre. A pályázat határideje 1914. márczius 20.

Királyi kitüntetés. A magyar kereskedő világ egyik kiváló tagját Mauthner Ödön magnagykereskedőt és törvényes utódait Öfelsége a magyar királyi földmívelési miniszter ur előterjesztésére díjmentesen a magyar nemességéle Jánoshegyi előnével tüntette ki. Ezen kitüntetés általános rokonérzéssel találkozok, mert Mauthner Ödönnek a hazai magtermelés, magkereskedelem és kertészet terén elért sikereit jutalmazza. Megbízhatóságáról ismert cégének, amely az idén ünnepli 40 éves évfordulóját, sikerült a külföldön is kivételes eredményeket elérni. Nagy segítsége van az öreg, de még mindig fiatal Mauthner-nek két fiában Mauthner Alfréd és Mauthner Pálban, akik szintén páratlan szorgalommal és nagy szakmával viszik tovább előre a világhírű céget előnyére és dicsére a magyar kereskedelemnek.

Az oltáregyletünknek Szentiványi Károly ráfóti prépost tart lelkigyakorlatot. Bővebbet a nyomatott meghívók hoznak.

A zárda növendékeinek felelős szerkesztőnk tart esütörtök este kezdődő lelkigyakorlatot és holnap vasárnap reggel fejezi be.

Az Utitárs elmélkedő könyv II. kötetére többen beküldötték a pénzt is. Ettől még messze vagyunk, megelégszünk, ha a megrendelést egy lapon eszközlük. Az első kötet nem kapható, teljesen elfogyott. Tehát a megrendeléseket kérjük minél előbb.

Köszönet. A Kath. Lgényegyesület e helyen is hálás köszönetet mond a Takarékpénztár igazgatóságának, hogy az egyesületnek 50 K-át adományozni kegyeskedett, nem különben Iovag Fuchs Nándornak is, aki husz koronát volt szives adni az egyesület céljaira.

A kézdívásárhelyi róm. kath. főgimn. „Mikes Kelemen Önképzőköre” a márciusi nagy napok emlékeztetőre és Gábor Áron ágyúöntőhöz születésének százados évfordulója alkalmából 1914. márczius hó 14-én, szombaton délután 5 órakor az intézet tornaacsarnokában hazafias ünnepséget rendez.

A gyulafehérvári hus fogyasztási szövetkezet folyó hó 1-ére illetve 8-ára hirdetett rendes közgyűlést, közbejött akadályok miatt nem tarthatta meg, ezért i. hó 29-ére új közgyűlést hirdet, amit tekintet nélkül a megjelent tagok számára délután 5 órakor az Európa szálló ebédlőjében a már hirdetett tárgysorozattal megtartja. Esetleges indítványok 15 nappal a közgyűlés előtt az igazgatóságnak bejelentendők.

Zománcról, fémmetszésről bővebben lehet olvasni a kedves Velics páter értékes könyvéből: „Vándor előadásaim” — ára 3,50 K. Megrendelhető a Szent-István Társulatnál.

A nagyenyedi oltáregyesület f. évi márczius hó 14-én, Nagyenyeden Alsófehérvármegye székházának dísztermében hangversenyt rendez. A hangverseny kez-

dete este 8 órakor. Egyes számok alatt a terem ajtai zárva lesznek. A hangverseny alkalmával dr. Hirschler József praelatus, kolozsvári plebános szabad előadást tart.

A Szent Vincze Egyesület. F. hó 8-án délelőtt fél 12 órakor a főgimnázium tanácstermében tartotta alakuló közgyűlést a paulai Szt. Vincze Egyesület. A közgyűlésen, melyen a káptalan, s városunk katolikus társadalmának valamennyi számottevő tagja jelen volt, s nagy számban volt képviselve az ifjuság is — mindvégig kegyelmes főpásztorunk elnököt, ki röviden ismertette a Szent Vincze Egyesületek célját, s buzdító, lelkesítő szavai után Balázs Ferenc plebános olvasta fel az egyesület alapszabálytervezetét, melyet a közgyűlés egyhangulag elfogadott. A tisztikar a közgyűlés az elnök főpásztor indítványára egyhangulag a következőleg alakította meg: elnök: Balázs Ferenc plebános; alelnökök: Korinszky Győző és dr. Roska Miklós; titkár: dr. Fellner József; pénztáros: Báró Vécsey Aurél; könyvtárnok: Iovag Oelberg Ernő és Weger Lajos, ruhatáros: dr. Jakubek István; ruhatáros segéd: Barbul László.

A papnövelde aranykönyvéből. Utolsó kimutatásunk óta adakoztak a kápolna alapra:

N. N. főgimn. tanár	10.— K
A könyvtár alapra:	
Gyulafehérvári Takarékpénztár	50.— K
A tőkéhez csatoltatott a részvények osztaléka is	120.— K
A könyvtár jelenlegi állása:	
10 drb. gyulafehérvári takarékp. részvény á 450 K	4500.— K
3 drb. budapesti tisztviselők takarékp. részvény á 250 K	750.— K
5 drb. apostol nyomdaráshvény á 50 K	250.— K
Kamatkozó tőke	145.— K
összesen:	5645.— K

Retribuere dignare Domine.

A csikszeredai róm. kath. főgimn. ifjusága Alkoholelles egyesülete márczius hó 1-én gyűlést tartott, melynek főtagya az ünnepélyes fogadalom tétel volt. A múlt gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása után Veress Dezső VIII. oszt. t. elnök irappáns beszéd keretében fejtegette, hogy mily részt vehet az ifjuság az alkoholelles küzdelemben és hogy micsoda dicsőségnek a részese annak megindításával. Ezután Felfer Sándor VI. o. t. szavalja Pakots J.: „Pihent a gyár” c. költeményét. Majd az ünnepély főpontja, az igérettétel következett. A pillanat hatása alatt főtiszt. Kassai Lajos igazgató ur fellép a szószékre s a megindultságtól remegő hangon festi azt az önzetlen, magasabb rendű örömet, melyet ily számos alkoholelles küzdelekre szövetkező ifju igérettétele kelt atyáink érző szívében. Öröme önzetlenebb, mint a szülőé, ki látja, hogy gyermeke nemes eszmékkel s így az antialkoholizmussal foglalkozik, mert ő teljesen idegen fölök: Bár csak az ő tanulókorában is lett volna ily intézmény! Mily másképp folyta most a világ sorsa! Azért kéri Isten áldását a mozgalom megindítójára, Szlavik Ferenc tanár urra és az egész kör munkálkodására. Miután az elnök köszönetet mond az igazgató urnak buzdító szavaiért, Magyar Gerő V. o. t. szavalja Antalfy Endre alkalmi költeményét. Végül pedig Sallay

Ferenc VIII. o. t. előadó, ismerttet meg az „Alkoholizmus”-ban közölt életraiz alapján a nagy svéd apostollal Bunge Gusztávval az alkohol elleni küzdelem mai alakjának megindítójával 70 éves évfordulója alkalmából. Bemutatja munkálkodását s buzdít ennek követésére. A következő gyűlés műsorának megállapítása után elnök a gyűlést bezárja.

A Világ stílusa. Bajorország kongreganistáinak különben nagy örömet hozott a királyválasztás is, III. Lajos maga is kongreganista, a királyné pedig elnökje a nemes hölgyek kongregációjának. És csodálatos dolog, hogy még a klerikális báró Hertling kormánya sem képes abban az országban, hol az uralkodó maga is kongreganista, az idők kerekét visszafelé forgatni. (?) De a feketék mégis terjeszkednek, újabb és újabb helyekre beürakodva, szeretnék aláítani a haladást utjait. Mindhiába, a vakondok (így!) nem bírja ki a napfényt, ha a földből kiüti fejét, egyszerre belepusztul.

A székelyudvarhelyi róm. kath. főgimn. lelkigyakorlati, melyek márczius 4-től 8-ig tartottak, ft. Csáky Benjamin dr., a papnevelőintézet lelkiigazgatója vezetett fárasztó, de minden tekintetben eredményes munkát. Azt a nagy hatást, melyet beszédeivel előidézett, annak lehet tulajdonítani, hogy ezek a beszédek nemcsak a szívhez, hanem az észhez is szótoltak. Példáit a Szentírásból és a mindennapi életből vette s a következményeket, melyek mindmégannyi üdvös tanulságot tartalmaztak, vas logikával vonta le belőlük. Még ajándékot is hagyott hátra a tanulóiifjuság számára: két jó tanácsot, melyeknek az életre is messze kihatásuk van. „Nem szabad mások gyengeségeivel takaroznunk, nem szabad a rossz környezet téves véleményeivel csatlakoznunk; ki kell tartanunk az igazság mellett mindhaláláig, mint tette azt a nagy Morus Tamás is, ki életével pecsételte meg elveinek szilárdságát.” Ez az egyik tanács. Másikban táplálékot, orvosszert ajánl arra az esetre, ha az élet küzdelmeiben fáradni, lankadni kezdünk, ha érezzük, hogy erőnk, kitartásunk csökken. Forduljunk ekkor az Ur Jézushoz, ki mennyei táplálékot, erősítőszert ad nekünk: a saját testét, hogy ezzel szerezük vissza elveszített erőinket. Remélhető, hogy a tanulóiifjuság ez a két jó tanács fogja vezérelni a messze jövőnkben is.

Népszerű előadások Kézdívásárhelyt. A Kézdívásárhelyi Pedag. Társaságban február 22-én Fekete András dr. ügyvéd „Az esküdtészeki intézmény nálunk és a külföldön” címmel, márczius 3-án a gimnázium fizikai termében Tóth Balázs tanár a villamosok kéréből tartott előadást. Az előadásokat zenezámok, szavaltatok és monologok egészítették ki. Márczius 8-án Tóth József dr. kórházi főorvos „A lakás egészségétaná”-ról tartott előadást.

Jóteknység. A Gyulafehérvári Takarékpénztár R. T. múlt évi nyereségének jóteknység célra felajánlott összegéből 100 koronát adományozott az erdélyi róm. kath. státus gyulafehérvári főgimnáziuma ifj. segítőegyesületének. Szegénysorsu tanulók támogatására szolgáló adományáért nyilvános elismerés illeti meg a jóteknység pénztézetet.

Tudományos alapítvány. Azon nemes célből, hogy a gyulafehérvári meteorológiai megfigyeléseknek a tudomány érdekében való folytatása a jövőre nézve biztosítva legyen, Ávéd Jákó, nyug. főgimn. igazgató, végrendeletileg elsőrendű meteorológiai felszerelést és olyan alapítványt hagyományoz a gyulafehérvári rk. főgimnáziumnak, amely alapítványnak kamataiból legalább évi 200 koronával lesz jutalmazható az a tanár aki a meteorológiai megfigyeléseket pontosan és lelkiismeretesen fogja végezni. A tudományos alapítvány rendelkezésének biztosítására a tanári testület mindenkorra kötelezettséget vállal, hogy a meteorológiai megfigyelések pontos végzéséről a maga kebeléből megbízható tanár útján mindig gondoskodni fog. A gyulafehérvári főgimnázium volt derék és munkás igazgatóját, aki a gyulafehérvári meteorológiai megfigyeléseket egész életén át nagy odaadással és lelkes buzgalommal végezte és a hazai meteorológiai tudomány terén kiváló érdemeket szerzett a város társadalma részéről is hálás elismerés illeti meg azon fontos kulturális célnak tudatában hozott áldozatos-ságáért, amelyet a meteorológiai megfigyelések szolgálnak. Ezen tudományos alapítvány létesítését az erdélyi róm. kath. státus főtanhatósága hálás köszönettel elfogadta.

Nyilvános köszönet. Hálás köszönetet mondunk a mélyen tisztelt Igazgatóságnak azon nemes jóindulatáért, amellyel a Takarékpénztár 1913. évi nyereségének jótékonyági célokra eső részletéből ez évben is 100 koronányi östzeget kegyeskedett egyesületünk céljára juttatni. E szives és nemes tett által nem szükkörre vonatkozó jótékony-ságot gyakorolt, hanem nyilvános és legszelebb körű közönségünknek, valamint a bel- és külföldről érkező tudósoknak használatára létesített muzeumnak fejlesztésére áldozott, aminek folytán városunk kulturális érdekeinek előretételére ténylegesen elősegítette; ezért fogadjon kitünő tiszteletünk s nagyrabecsülésünk nyilvánítását, mellyel maradunk a mélyen tisztelt Igazgatóságnak Gyulafehérvárt, 1914. március 10-én. Dr. Koródy Péter s. k. ügyvezető alelnök. Kárpiss János s. k. egyesületi főtitkár.

Buzásbesenyő — Kerelőszentpál fil-lája — róm. kath. népe, a jó hírnévnek örvendő Novotny-cégtől beszerzett és a csanádi püspök ur önméltósága által felszentelt gyönyörű harangjait, szépen sikerült ünnepek között, jelen év március hó 4-én helyezte el a temploma tornyában. Ezen esettel kapcsolatosan leszögezésre méltó, hogy e nép a dolgozó katolicizmus népe. Amennyiben részint conversiv, részint és főképpen a vegyes házasságoknál állandosult reversolis erejénél fogva az alig néhány év előtt még kisebbségben levő katolikus számarány jelenben a református vallásnak számarányát túlhaladta; temploma helyreállítására, hiányainak pótlására és lefestése illetve díszítésére 1911. év második felében 65 százalékos, most pedig e nyomorúságos időben is, a mult évben villámütés által megsemmisített harangok helyett, valóban szép, új harangokért 70 százalékos hitközségi pótdóval áldoz a vallásos életnek; az állami iskola mellett, virágzó és minden kellékkel

ellátott római kath. jellegű iskolát tart fenn állandó áldozatok mellett; képét olyan szépen rendezte 1911. évben, hogy a szokásos surlódásoknak emléke is eltemetve. Nem is említve a nép buzgóságát, mely a vallásos egyesületeknek is hü ápolója, úgy vélem, hogy minden olvasója e soroknak, méltán mondja: e nép a dolgozó katolicizmus népe.

Lelekgyakorlatok Gyulafehérvárt. Az erdélyi róm. kath. Státus gyulafehérvári főgimnáziumának tanulóifjusága március hó 4—8-ig lelekgyakorlatokat tartott. Püspök Urunknak tanulóifjaink iránt való atyai gondoskodásából igen kiváló vezetőt kaptak a lelekgyakorlatokhoz: Bangha Béla, Jézustársasági atyát, aki eleven, meggyőző, szellemes konferencia beszédeivel a fővárosban már sokakat visszavezetett az Ur Jézushoz. Március hó 4-én volt a Veni Sancte, amelyet Püspök Urunk tartott, azután következett a bevezető szt. beszéd. Március hó 5., 6. és 7-én napjában négy szentbeszédet mondott a fáradhatatlan szónok. Az este 6 órai szentbeszéd egyúttal a gyulafehérvári férfiak lelekgyakorlatait is szolgálta, akik minden alkalommal nagy számban jelentek meg az intézetnek a szentgyakorlatok idejére földiszített tornacsarnokában. Ezen beszédekben megjelent Püspök Urunk is, aki minden nap szintén lelkesen buzdította egy tanuló ifjúságot, mint a férfi hallgatóságot is az üdvösség ezen idejének méltó felhasználására. Szombaton volt az intézet tantermeiben a szentgyónás, s vasárnap reggel Püspök Urunk mondott szentmisét a tornacsarnokban felállított oltárnál, megáldozta a tanulóifjúságot és a férfiakat s kiosztotta a pápai szentáldást. P. Bangha Sokoldalú képzettségével és nagy szóbeli tehetséggel az igehirdetésnek, főleg a lelekgyakorlatok vezetésének igazi mestere s ezért Püspök Atyánk apostoli buzgóságából igazán szerencsésnek kell mondanunk a gyulafehérváriakat, hogy olyan nemes élvezettel és üdvös haszonnal valóban eredményesen végezheték ez évi szentgyakorlataikat.

Miniszteri és főtanhatósági köszönet. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter és az erdélyi róm. kath. Státus igazgatótanácsa Mihályi Béla ny. itélőtáblai bíró, budapesti lakosnak a gyulafehérvári róm. kath. főgimnáziumhoz 553.53 K tökével tett ösztöndíj alapítványáért köszönetét nyilvánította.

Jelentkezés érettségi vizsgálatra. Mindazon tanulóknak, akik az erdélyi róm. kath. Státus gyulafehérvári főgimnáziumánál a folyó 1913—1914. tanév végén tartandó érettségi vizsgálatra óhajtanak előállni, március hó 20-ig az igazgatóságnál kell jelentkezniük. A jelentkezéskor betejesztenők: a születési bizonyítvány s az eddigi középiskolai végzettséget igazoló összes bizonyítványok. Az érettségi vizsgálat díja: rendes anulóknak 20 K, magántanulóknak 40 K; ezen díjakat a jelentkezéskor kell befizetni.

Március 15-iki ünnepség. Az erdélyi róm. kath. státus gyulafehérvári főgimnáziumának tanártestülete és tanulóifjusága f. é. március hó 15-én, vasárnap délután fél 5 órakor az intézet tornacsarnokában hazafias ünnepséget rendez a kö-

retetről, szavalja: Orisko Gyula VII. o. t.; vetkező műsorral: 1. Palotási: A csónakos, előadja az ifjutági vegyeskar; 2. Szabolcska Mihály: A hazaszeretetről, szavalja: Orisko Gyula VIII. o. t.; 3. Lavotta: A reményhez, magyar népdalenyveleg, előadja az ifjusági vegyeskar; 4. Ünnepi beszédet mond: Rass Károly, főgimnáziumi tanár; 5. Wieland: Az elesett honvéd hősök emlékére, gyászinduló, előadja az intézeti zenekar; 6. A honvéd, alkalmi színjáték 2 részben, írta Balogh Kálmán. Szereplők: Bede Kálmán földbirto- kos — Heiszler Ödön VIII. o. t., Pali fia, egyetemi polgár — Nagy Dénes VII. o. t. Erzsike, Bede fogadott leánya — Riszner Ida V. o. t., János, öreg kertész Bedéné — Gruber Vilmos VI. o. t. Történik a szabadságharc idején falun; 7. Nagy József: Kirándulás, előadja az ifjusági vegyeskar; 8. Dostal: Port Arthur-induló, előadja az intézeti zenekar. A tanulságosnak és egyúttal élvezetesnek ígérkező hazafias ünnepség iránt általános érdeklődést óhajunk.

A kolozsvári Oltáregyesület vasárnap délután tartotta meg bőjti felolvasásának második sorozatát a Marianum dísztermében, nagyszámu s előkelő közönség jelenlétében. Az előadó a kolozsvári egyetem nagy tehetségű s európai híru tanára, Cholnoky Jenő dr. volt, aki vonzó, szórakoztató és tanulságos előadás keretében mutatja be vetített képekkel a kereszténység és kultura őshazáját, Palesztinát. Előadását azzal kezdte meg, hogy nem áll az a sokszor hangoztatott mondas, hogy aki a tudományokkal foglalkozik, annak lelke elfordul az Istentől. Ellenkezőleg: minél mélyebben hatolunk be a tudományok ismeretébe, annál mélyebb a meggyőződésünk, hogy van felettünk egy felsőbb lény, egy Mindenható, aki őrködik felettünk. A legkiválóbb természetvizsgálók életük delén, akkor tehát, mikor tudásuk zenitjén állottak, rájöttek s büszkén hirdették azt az örök igazságot. Bevezető előadását azzal végezte, hogy a tudomány mindig a hithez vezet. Ezután rátért a Szentföld ismertetésére. A közel másfél óráig tartó előadásért Hirschler József dr. mondott köszönetet.

Senki sem képes utánozni a Kathreiner-féle Kneipp malátakávéit!

Amde sok esetben a családásig híven utánozzák a Kneipp plébános arcképével ellátott ismert csomagokat.

Éppen ezért ne hagyjuk meg-
szárazni a bevásárlásnál megfigyelés-
telét és utánozva vissza minden
ötletet!

**Minden, ami nem Kathreiner, különösen pedig a súly szerint ki-
mért árú, még ha potom áron vesztegetik is, találatul drága.**

U. P. C.

Szerkesztői üzenetek.

M. I. Ismét eltávozott; nem tudom hol van. Talán Besztercéről fognak oda írni.
Jobbágyfalva. Küldje be a hirdetés díját 3 K.-t. Számlát nem küldünk.
A vallásos élet. stb. Most kiszorult. Jövőre.

Vörös torony. Kis türelmet kérek. most egy darabig pihenni kell kéziratának.

Egy marék hamu. Köszönet jönni fog. Most nem tudtam beszorítani.

Helyben. Olyan színészeket mint a mostani, sem nem ösmertetünk, sem nem ajánlunk. Hogy miért? „A csak felnőtteknek”-ért. Malaczságokkal nem foglalkozunk. A következő szezonban kérlelhetetlenül fogjuk támadni a színészeket, ezt a városunk becsülete is megkívánja.

Pályázat.

A nagykászoni hitközség középponti elemi iskolájához a tanítóállásra, mely az államhoz való távozás által megüresedett, március hó 20-ik napjáig pályázatot hirdet az iskolaszék. A hitközség iskolái 5 tanerősök.

Fizetés az 1913. évi XVI. törvény cikk szerint lakás, kert.

Kérések „Plebánia, Nagykászon, Csik vármegye” küldendők. **Iskolaszék.**

Pályázat.

A jobbágyfalvi (Marostorda m.) rom. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdették.

Javadalma: 38 h. 1256 négyszögöl területű szántó és kaszáló, kataszteri tisztja jövedelme 240 korona; 1000 koronás alapítvány 8 százalékos kamata 80 korona; 400 koronás Didsmaul-féle tőkének 6 százalékos kamata 24 korona. Kepéből mintegy 26 veka törökbuza értéke 38 korona. Fizetékigézés az államtól 1913. törvény cikk szerint. Az arra jogosultaknak ötödéves korpótlék. Tisztességes lakás, gazdasági épületekkel és megfelelő veteményes kerttel.

Kötelessége: Az összes iskolások tanítása, mindennemű kántori teendők végzése az anya és hozzátartozó leány egyházakban.

Kántori próba okvetlenül megkívánatik.

Pályázati határidő 1914. március hó 29., melyen a választás is megtörténik.

Iskolaszék.

246—1914. végr. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a megyesi kir. járásbírósnak 1912. évi Sp. III. 524—2. számú végzése következtében dr. Baltari János helyi ügyvéd által képviselt megyesi Gáspári Frigyes javára 250 korona s jár. erejéig 1913. május hó 9-én fogantatott kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 2200 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: 1 cséplő gép, 1 motor, azok dr. Springer Aladár 230 K, Rác testvérek 160.50 K és jár. kielégítésére is nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a gyulafehérvári kir. járásbírósnak 1913. év V. 403—2. számú végzése folytán 250 korona tőkekövetelés, ennek 1913. évi április hó 12. napjától járó 5 százalékos kamatai, egyharmad százalék váltódíj és eddig összesen 77.66 K-ban biróilag már megállapított költségek ere-

jéig Demeterpatakán adósk lakásán leendő eszközésére 1914. márc. 25. napjának délutáni 3 órája határidőül kitzüzetik s ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. törvény cikk 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Gyulafehérvár, 1914. március 10.

Papp Károly kir. bir. végrehajtó.

147—1914. végr. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §. értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti IV. ker. kir. járásbírósnak 1904. Sp. II. 4155—3. számú végzése következtében dr. Gáspár Izidor budapesti ügyvéd által képviselt Grill Károly könyvkiadó vállalat javára gyulafehérvári lakós ellen 301.84 K s jár erejéig 1911 évi április hó 3-án fogantatott kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 760 koronára becsült következő ingóságok: u. m. 1 írógép, butorok, amelyek Aufrecht és Goldschmiedt 81.60 K, „Jost” r. t. 686 K, Brachfeld F. cég 571.10 K, Kelemen D. és társa 189.90 K, dr. Friedmann Ernő 150 K, dr. Moskovitz Emil 130 K, Ügyvédi kamara 260 K, dr. Dániel Béla 39 K, Ursulescu Antal s. t. 834 K, Horváth Jenő 123.55 K, Baka József 697 K, Glüch Ödön 86.50 K, dr. Kontz Adolf 17.60, dr. Jakob József 45 K s. j. kielégítésére is nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a gyulafehérvári kir. járásbírósnak 1910. évi V. 644—4. számú végzése folytán 301 korona 84 fillér tőkekövetelés, ennek 1906. évi január hó 1. napjától járó 5 százalékos kamatai, egyharmad százalék váltódíj és eddig összesen 13 koronában biróilag már megállapított költségek erejéig, adósnak Gyulafehérvárt Szentmihály-utca 1. sz. lakásán, leendő megtartására 1914. évi március hó 17. délelőtti 8 órája határidőül kitzüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Gyulafehérvár, 1914. február 21.

Szentmiklós András kir. bir. végrehajtó.

Katholikus családok lapja!

„ÉLET”

Képes heti folyóirat. Előkelő színvonalon szerkesztett szépirodalmi képes lap. Nem hiányozhatik egyetlen katolikus intelligens család asztaláról sem. Szerkeszti jeles katolikus írók gárdája élén **Izsóf Alajos**. Előfizetési ára egész évre 20 kor., felévre 10 kor., negyedévre 5 kor. — Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, VII., Damjanich-utca 50. Jó lélekkel ajánljuk a változatos tartalmu, aktuális képekben gazdag folyóiratot közönségünk figyelmébe s támogatásába.

HINGER JÓZSEF

asztalos mester Gyulafehérvár.

Széchenyi-utca 10. szám (saját ház),
a Jickeli-féle vasraktárral szemben.

Tervrajzok
díjtalanul
készíttetnek

Készít: épület munkát, festett, mas-siv, furnéros butormunkát, portále és boltberendezést, ugyszintén javításokat is elfogad. Szállit és lerak tölgy és bükkparkettát. Árjegyzék szerint irodai, vendéglői és ebédli-székeket, tükröket méret szerint. Raktáron tart minden fajta fakopor-sókat is. Szolid árak.

Lelkiisme-
retes pontos
kiszolgálás.

Naponta friss élesztő!

LABUD JÓZSEF
(ezelőtt özv. Lakner Antalné)
GYULAFEHÉRVÁR, NOVÁK FERENCZ-TÉR
(a városháza szomszédságában.)

...

Sütőde és lisztraktár

Ajánlom elsőrendű friss süteményeimet, u. m. tejes és vajas kiflit, sós kiflit, sós fonotat, kalácsot, továbbá fehér, barna és félbarna kenyereimet. Dusan felszerelt **lisztraktáromban** házi kenyérnek való legjobb minőségű lisztjeimet, melyek kizárólag csakis a hírneves Neumann Testvérek cég aradi gőzmalma örleményei.

Naponta 2-szer kenyér-sütés.

Tárgyon
ADUNK HASZNÁLATRA
MŰVESZ KIVITELŰ TŰZ ÉS BETÖRÉSMENTES, OJ PANGÉL

TAKAREKPERSELYT BÁRKINEK.

Társulat
PESTMEGYEI TAKAREKPENZTÁR
BUDAPEST, IV. KÖLÖ-UTCA 8.

A plebániáknak és lelkési hivataloknak szükséges összes

EGYH. NYOMTATVÁNYOK
kaphatók a Püsp. Lyc. Könyvnyomdában Gyulafehérvárt.

Borromäus
miseruhák az öt résszel, puha bélésel **félselyem** damasztból, paszomántból készített keresztel, selyem himzett I. H. S.-sel,

arany paszománttal . . . Kor. 30.—
Selyem paszománttal . . . Kor. 35.—
Bársonyból ugyanannyiba kerül bármely színben.

Aransyárga, selyemmel átszővött betéttel készítve arany paszománttal . . . Kor. 48.—
Selyem paszománttal . . . Kor. 50.—

A betét selyemmel díszesen hímözve, arany paszománttal . . . Kor. 65.—
Selyem paszománttal . . . Kor. 68.—
Négyszeresen aranyozott paszománttal 78.—
Valódi arany paszománttal . . . Kor. 100.—

Más egyházi ruhák és szerek nálam rendkívül olcsón szerezhetők be. **Ne vegyen addig semmit, míg tőlem ajánlatot nem kért.**

Régi miseruhákat 10.—, 15.—, maximum 20.— koronáért kitűnően javítok s még 5—6 évig használható lesz.

Zászlók, Baldachinok, gyertyatartók, Pacificalék, kelyhek, szentégtartók, stb.

Kelyheket 21.— koronáért írásbeli jótállás mellett aranyozok.

Ha bármily egyházi ruha vagy egyháziszter nem volna megfelelő, visszaveszem.

17. szám.

Szabó Aurél Budapest-Kelenföld
egyházi ruha és reverenda készítő műhelye.

Réz és vasbutorok, háló, ebédlő, kórházi és kerti berendezések, sodronyágybetétek, kocsitűlések, löször és afrikai madracok, dívánok, rézkarnisok, ablak-róletták, redőnyök, mosdóasztal és mosdó-készletek, szoba klozet, fa-és széntartók, kályhaellenzők, tüzelő-készletek, ruha-fogasok, patkány és egerfogókat legjutányosabban szállít.

GARAI KÁROLY
RÉZ- ÉS VASBUTOR KÉSZÍTŐ
ARAD
JÓZSEF-FÖHERCEG-U. 11.

FRANCIA **OLASZ** **NÉMET**
VILÁGNELVEKET
MEG TÁR ULHATJA
tanító nélkül
SCHIDLOF DE 1000
MÓDSZEREVEL

FRANCIA ITALIANO ANGLO
Spanyol Magyar

AZ EGYES NYELVTANOK 10 FÜZETBEN TELJESKÉ 60F
DÍSZES VASZONMAPPABAN
EGYBEGYUJTVE 2K

KAPHATÓ:
SCHÄSER FERENCZ
papírkerek. Gyulafehérvár.

Megbízható kath. cég!

Ruzsinszky Béla
oltárépítő
PÉCS, Tábor-utca 4. sz.

Fényképészeti kellékek és gépek

Schäser Ferencz
GYULAFEHÉRVÁRT,
könyv- és papírkereskedésében.

eredeti gyári árban.

finomabb kivitelű gépek havi részletfizetésre is kaphatók

Géperőre berendezett műintézetében olcsón készít bemutatott rajzok szerint oltárt, szószéket, padokat stb. Szállít teljes templomberendezést és elvállal régi oltár és szószék aranyozását és szobrok színezését.